

Onsdagen den 5 december

Kl. 09.00–11.42
16.00–16.07

---

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 14 november justerades.

§ 2 Utökning av antalet suppleanter

Valberedningen hade, enligt ett till kammaren inkommet protokollsutdrag, tillstyrkt att antalet suppleanter skulle utökas enligt följande:

från 26 till 27 i civilutskottet
från 25 till 26 i försvarsutskottet
från 26 till 27 i socialförsäkringsutskottet
från 25 till 26 i socialutskottet
från 25 till 26 i kulturutskottet
från 25 till 26 i trafikutskottet
från 73 till 77 i EU-nämnden

Kammaren medgav dessa utökningar.

§ 3 Val av extra suppleanter

Val av extra suppleanter företogs.

Kammaren valde i enlighet med valberedningens förslag till

suppleant i civilutskottet
Amanda Palmstierna (MP)

suppleant i försvarsutskottet
Janine Alm Ericson (MP)

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Åsa Lindhagen (MP)

suppleant i socialutskottet
Anna Sibinska (MP)

suppleant i kulturutskottet
Annica Hjerling (MP)

suppleant i trafikutskottet
Maria Gardfjell (MP)

suppleanter i EU-nämnden
Lotta Finstorp (M)
Maria Malmer Stenergard (M)
Jessica Rosencrantz (M)
Maria Gardfjell (MP)

§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Skrivelse
2018/19:19 till justitieutskottet

Motioner
2018/19:1883, 1948 och 2149 till socialförsäkringsutskottet

EU-dokument
COM(2018) 734 till miljö- och jordbruksutskottet

§ 5 Motioner för omedelbar hänvisning

2 935 motioner avlämnade under den allmänna motionstiden anmäldes.

Kammaren biföll talmannens förslag att motionerna omedelbart skulle hänvisas till utskott enligt motionsförteckningens förslag.

Motionsförteckningen hade i bilaga fogats till detta protokoll.

*Fortsatt svenskt
deltagande i Natos
utbildnings- och
rådgivningsinsats
Resolute Support
Mission i Afghanistan*

§ 6 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2018/19:UFöU1
Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats
Resolute Support Mission i Afghanistan (prop. 2018/19:5)
föredrogs.

Anf. 1 BJÖRN SÖDER (SD):

Herr talman! Sverigedemokraternas grundläggande inställning när det gäller internationella insatser är att dessa ska ske i FN:s regi. Vi ser FN som det primära samarbetsorganet för att hantera konflikter och värna fred

och säkerhet. Sedan FN:s tillkomst har Sverige deltagit i många av organisationens fredsbevarande insatser, allt som allt runt 120 internationella uppdrag i sextioåttio länder.

Men vi har också sett att Sverige under de senaste decennierna nästan helt har valt bort att delta i FN-ledda fredsbevarande insatser och i stället gett företräde åt EU- och Nato-ledda operationer. FN har synbarligen valts bort som konflikthanterare av diverse regeringar, vilket vi beklagar. FN-insatsen i Mali, som vi kommer att behandla nästa år, är dock ett undantag.

Även om vi har principen att det ska vara FN-ledda insatser finns givetvis behov av att emellanåt frånga denna princip. Insatsen i Irak, som riksdagen kommer att debattera efter den här debatten, är ett sådant undantag. Kampen mot IS har varit överordnad dylika principer, och därför har vi också stött denna insats och gör det även fortsättningsvis under vissa premisser. Vi återkommer till detta i nästa debatt.

Men, herr talman, när det gäller insatsen i Afghanistan anser vi att Sverige bör avsluta sitt militära engagemang. Det är nu dags att andra aktörer får ta vid där vi slutar. Sverige har sedan 2002 deltagit i militära insatser i Afghanistan; vi är nu inne på 17:e året. Den fråga som bör ställas till alla de partier som är för ett fortsatt militärt engagemang i Afghanistan är hur länge vi ska fortsätta att närvara.

Jag vill i sammanhanget betona, herr talman, att Försvarsmakten genom sina bidrag till såväl ISAF som RSM gjort ett utmärkt arbete under de givna förutsättningarna. Insatserna har tidvis varit krävande och tyvärr också medfört svenska förluster. Jag tycker att vi som svenska medborgare kan känna stolthet över det historiska bidrag vi har gett till Afghanistan och dess befolkning, och jag vill rikta ett stort tack till de svenska soldater som har gjort insatser i Afghanistan. Detta är viktigt att betona när vi nu förespråkar att vi ska dra oss tillbaka. Vi anser dock att en bortre gräns måste sättas för det svenska militära engagemanget i Afghanistan, och denna gräns är nu med råge passerad.

Vi måste också beakta att vi i dag har ett svenskt försvar som måste prioriteras före internationella insatser i fjärran land. Vi kan tyvärr inte vara överallt, utan vi måste prioritera våra resurser.

Det svenska försvaret har, genom olika regeringars misskötsel, reducerats såväl ekonomiskt som sett till antalet förband. Även om utlandsinsatser kan främja interoperabilitet och öka förståelse för metoder och arbetsätt som kan vara till gagn för den svenska försvarsförmågan anser vi ändå att vår primära målsättning just nu bör vara att bygga ett svenskt existensförsvar, kapabelt att möta framtida hot här i vårt närområde. Det handlar ytterst om att prioritera när det gäller resurserna.

Vi anser att Sverige bör lämna insatsen i Afghanistan så snart som möjligt. Vi har redan dragits in i ett utdraget inbördeskrig som pågått i decennier och kostat det svenska försvaret åtskilliga medel, som i stället hade kunnat användas till en utbyggnad av försvarsorganisationen här i Sverige.

Av denna anledning, herr talman, menar vi att riksdagen bör avslå regeringens förslag. Jag yrkar därför bifall till reservation 1.

*Fortsatt svenskt
deltagande i Natos
utbildnings- och
rådgivningsinsats
Resolute Support
Mission i Afghanistan*

Anf. 2 YASMINE POSIO (V):

Herr talman! Jag vill börja med att rikta ett tack till alla er som befinner er på eller har varit på ett utlandsuppdrag för Sverige. Det är en svår uppgift riksdagen skickar er på, och för er insats vill vi i Vänsterpartiet uttrycka vår uppskattning.

Situationen i Afghanistan är värre än på länge. Befolkningen lever under ständigt hot om attacker från väpnade motståndsstyrkor, regeringsstyrkorna och internationella styrkor. Nu breder också torkan ut sig alltmer, och inkomstmöjligheterna minskar därmed ytterligare. Vi måste tänka om.

Eftersom såväl Vänsterpartiets som Sverigedemokraternas företrädare i utskottet yrkar avslag på propositionen måste vi ha en gemensam reservation. Jag vill dock understryka att våra partier skiljer sig åt i grunden vad gäller synen på Sveriges engagemang för Afghanistan.

Vänsterpartiets politik för Afghanistan grundar sig på solidaritet med det afghanska folket. Vi vill att Sverige ska vara en närvarande och aktiv aktör i landet. Men detta bör ske genom ett omfattande bistånd och politiska insatser för fred, demokrati och kvinnors rättigheter – inte genom militär närvaro ihop med Nato.

Det är genom vårt långvariga engagemang för det afghanska folket och genom långsiktigt utvecklingssamarbete – inte minst det som bedrivs av Svenska Afghanistankommittén – som Sverige bäst kan bidra till en positiv utveckling i det numera krigshärjade landet.

Herr talman! Att år efter år fortsätta att delta i en insats som inte förbättrat säkerhetsläget är att göra samma sak om och om igen och förvänta sig ett annat resultat. Det var så Einstein definierade galenskap.

Vi i Vänsterpartiet har yrkat avslag på propositioner i samma ärende och anser fortfarande att en svensk väpnad styrka inte ska ställas till förfogande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats. Denna insats har motiverats och försvarats med en lång rad argument. Det har sagts att de svenska soldaterna ska skydda afghanska flickor som vill gå i skolan, bidra till demokratisering, besegra talibanerna och skapa säkerhet.

Vi kan återigen konstatera att säkerhetsläget inte har förbättrats. Konflikten har tvärtom förvärrats, och allt fler civila utsätts för attacker. Hazardiska brottarklubbar bombas, biståndsarbetare dödas och freden är fortfarande avlägsen.

De civila som fallit offer har attackerats från alla håll, både av de väpnade motståndstrupperna och av regeringstrupperna, som RSM-insatsen alltså ska utbilda. Det har även kommit rapporter om hur regeringstrupperna gått in på hälsokliniker, dragit ut patienter och genomfört utomrättsliga avrättningar.

Dessutom sker insatsen parallellt med USA:s insats Operation Free Sentinel. Att båda insatserna leds av samma amerikanska befäl gör det svenska deltagandet än mer problematiskt.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till reservation 1.

I mars 2017 kom en utvärdering av Sveriges samlade engagemang i Afghanistan under perioden 2002–2014. Den utredningen visade att få mål hade uppnåtts. Den svenska styrkan ansågs inte ha bidragit till att säkerheten upprätthållits i önskvärd utsträckning, inte heller till att bygga upp förmågan hos de afghanska säkerhetsstyrkorna i önskvärd utsträckning. Detta menar vi är allvarliga brister. Enligt utredningen hade däremot Försvarsmakten utvecklat sin egen förmåga att samarbeta med Nato. Med

tanke på hur många civila som fallit offer för Natos krigföring hävdar jag att priset har varit alldeles för högt.

När jag ändå är inne på utredningen vill jag lyfta fram vårt yrkande om en vitbok. Det sägs att en sådan inte behövs efter denna utredning, men jag har svårt att se att utredningen var oberoende och trovärdig eftersom den leddes av en av de politiker som tog beslutet att skicka en svensk militär styrka till Afghanistan. Sett till att utredningen inte heller besvarade frågan varför uppdraget att skapa säkerhet i Afghanistan hade misslyckats finns ett behov av att tillsätta en oberoende utredning som faktiskt tar reda på det.

En vitbok om den svenska militära närvaron i Afghanistan skulle vara ett sätt att öppet redovisa och utvärdera såväl den militära insatsen som Sveriges stöd till polisutbildning, utvecklingsbistånd och politiskt och diplomatiskt arbete. I synnerhet är det viktigt att utvärdera hur Sveriges olika insatser har samverkat med varandra – det som genom åren har kallats civil–militär samverkan. Jag yrkar därför bifall till reservation 2.

Herr talman! I Afghanistan växer det nu upp en ny generation unga kvinnor och män. För många av dem saknas möjligheter till utbildning, försörjning och ett liv som inte begränsas av förtryck och fattigdom. Den bilden bekräftas inte minst av alla de ensamkommande barn och ungdomar som flytt landet och som på grund av den bristande säkerheten i Afghanistan under inga omständigheter borde skickas tillbaka.

Det måste först skapas en framtid för ungdomar och barn i Afghanistan. Bristande framtidstro och frustration är talibanernas bästa vän; det underlättar deras rekrytering. Långsiktigt utvecklingsbistånd är av den anledningen nödvändigt för att lösa grundorsakerna till kriget i Afghanistan.

Vänsterpartiet välkomnar därför att Sverige har utlovat mer än 8 miljarder kronor i civilt bistånd till Afghanistan fram till år 2024. Detta har bidragit till att fler har fått tillgång till utbildning och sjukvård, och det kommer att fortsätta så. Samtidigt behövs insatser för att stödja försöken till en freds- och försoningsprocess. Denna process måste rymma ett brett spektrum av alla berörda grupper i det afghanska samhället för att en långsiktig, fredlig lösning ska kunna ta form.

Särskilt viktigt är det att Afghanistans kvinnor inkluderas, så att deras inflytande och rättigheter inte förhandlas bort. I juni 2015 antogs i Afghanistan en plan som syftar till att implementera FN-resolutionen 1325. Det är av största vikt att det arbetet får ligga till grund för byggandet av ett demokratiskt Afghanistan i fred.

Herr talman! En sådan freds- och försoningsprocess kommer självklart att vara komplicerad och ta tid, men det finns inga andra alternativ om vi vill se ett Afghanistan i fred.

(Applåder)

I detta anförande instämde Hanna Gunnarsson och Håkan Svenneling (båda V).

Anf. 3 KENNETH G FORSLUND (S):

Herr talman! Allvaret i det beslut som vi ska ta här i riksdagen i eftermiddag, den debatt vi har nu och de förberedelser som har föregått detta går inte att överdriva. Det handlar inte bara om en förlängning av en insats,

*Fortsatt svenskt
deltagande i Natos
utbildnings- och
rådgivningsinsats
Resolute Support
Mission i Afghanistan*

som man kan göra lite svepande och helt apropå. Det har föregåtts av noggrant arbete i Regeringskansliet, på Forsvarsdepartementet och här i riksdagen.

Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet har haft möten där Utrikesdepartementet, Forsvarsdepartementet och Forsvarsmakten noga har fått redogöra för det förslag som regeringen har lagt fram och de möjligheter som Forsvarsmakten har att genomföra det. Utskottets ledamöter har haft möjlighet att ställa frågor, granska förslaget och ifrågasätta inriktning och innehåll. Det läggs ett stort arbete och engagemang på detta från alla partier, oavsett vad man sedan kommer till för slutsats om huruvida insatsen ska fortsätta eller inte.

Att vi granskar förslaget, målen och genomförandet tycker jag är viktigt att understryka. Ibland sägs det i debatten om insatser i största allmänhet, och kanske i synnerhet om insatsen i Afghanistan, att riksdagen förlänger dem lite ad hoc. Jag vill definitivt bestrida varje sådant påstående. Vi tar alla detta på mycket stort allvar.

Det är viktigt att utvärdera och följa upp det arbete som sker och hur utvecklingen i Afghanistan är. Den är utan tvekan problematisk. Därför har vi också i riksdagen fått regelbundna återrapporter om hur arbetet fortlöper. Vi har över tid utvecklat vårt arbete med att begära att det ska sättas upp mål för alla internationella insatser. Vi utvecklas ständigt i vårt arbete för att Sverige och den internationella insatsen ska fungera så väl som möjligt i detta mycket komplicerade sammanhang.

Detta är ett allvarligt beslut. Det är ett allvarligt beslut att Sverige deltar i en väpnad internationell insats. Det är ett allvarligt beslut att vi ber kvinnor och män att ställa upp i en sådan här insats och ytterst riskera sina liv. Detta allvar är vi alla medvetna om i det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet, men det är också viktigt att uttrycka för andra att vi faktiskt ser och känner det.

Riksdagsledamöter från både utrikesutskottet och försvarsutskottet har över tid besökt olika internationella insatser för att på plats kunna följa och utvärdera hur det fungerar och tagit med sig de kunskaperna och erfarenheterna tillbaka hit till riksdagen. Det är också en viktig del i vårt ständiga arbete med våra internationella insatser.

Herr talman! RSM, Resolute Support Mission, som den här insatsen kallas, är i dag formen för det internationella arbetet i Afghanistan när det gäller militär verksamhet som Sverige deltar i. Det startade med den så kallade ISAF-insatsen 2001–2002, genom FN-beslut, och i dag deltar vi i RSM utifrån en inbjudan från den afghanska regeringen. Den är en i en rad inbjudningar över tid som upprepat har fått stöd av FN, senast i resolution 2405 i år.

Förslaget om den svenska insatsen är att vi ska fortsätta att ha 50 personer på plats i Afghanistan. Om det skulle uppstå behov av att undsätta dem ska vi ha möjligheten att sända ytterligare 150 personer, alltså totalt 200 personer. Uppgiften rent praktiskt är att rådge de afghanska säkerhetsstyrkorna, att utbilda dem och att stödja dem.

Målet för insatsen kan sammanfattas med att det handlar om att de afghanska säkerhetsstyrkorna över tid ska utvecklas och på sikt själva kunna hantera säkerheten i Afghanistan. Ett annat viktigt mål för den svenska insatsen är FN:s resolution 1325, om kvinnor, fred och säkerhet. All svensk personal ska vara utbildad i detta och tillämpa den. Vi kan också

över tid se hur detta har påverkat hela insatser i olika internationella sammanhang. Det är alltså inte bara Sverige som gör detta nu för tiden.

Sverige har ett långsiktigt engagemang i fråga om Afghanistan. Det är inte bara ett militärt engagemang, utan det är ett helhetsengagemang. Det handlar om den långsiktiga utvecklingen för Afghanistan och för stabiliteten i landet. Vi jobbar också med ett omfattande utvecklingsbistånd till Afghanistan. Sverige har varit aktivt i Afghanistan när det gäller utvecklingsbistånd under en mycket lång tid. Man har varit det under olika tider, olika regimer och olika skeden av de inre konflikterna i Afghanistan. Man har varit det under flera decennier.

Afghanistan är Sveriges största bilaterala biståndsland och kommer sannolikt att fortsätta att vara det under ytterligare ett antal år.

Under detta år och nästa år arbetar dessutom Folke Bernadotteakademien med ett särskilt initiativ som gäller fredsfrämjande arbete som inkluderar kvinnor. Sverige har alltså ett stort och brett engagemang i fråga om Afghanistan. Det är inte enbart ett militärt engagemang. Huvudsakligen sker vår militära insats i norra Afghanistan och i Kabul, och det kommer att fortsätta att vara de områden som Sverige är aktivt i, geografiskt.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag rikta hela riksdagens tack till den personal som är inblandad i denna och andra internationella insatser – och till anhöriga till den personalen.

Med det vill jag yrka bifall till utskottets förslag i detta betänkande från det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet.

(Applåder)

Anf. 4 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Herr talman! Jag har två frågor till Kenneth G Forslund och Socialdemokraterna.

Som jag nämnde i mitt anförande har Sverige deltagit militärt i Afghanistan sedan 2002, då i form av ISAF och numera i RSM.

Min första fråga är: Hur länge ska Sverige delta med sitt militära engagemang? Kenneth G Forslund nämner själv att detta inte är något som automatiskt rullar på, utan det görs noga överväganden och så vidare. Men nu är detta det 17:e året. Hur länge ska vi fortsätta att närvara? Afghanistan är ett land som i decennier har varit drabbat av svåra konflikter. Det ser inte bättre ut nu, och detta kan pågå i flera decennier. Socialdemokraterna måste ha någon tanke om vårt engagemang. Ska vi fortsätta att vara med där år efter år, eller tycker man att det är dags för andra aktörer att ta vid och ta sitt ansvar?

Sedan är det den andra frågan, herr talman. Det är nu 26 dagar kvar till mandatet löper ut i fråga om väpnad trupp i Afghanistan. En avveckling av vårt bidrag torde ta längre tid än 26 dagar. När jag ställde frågan i utskottet till Försvarsmakten kunde man inte riktigt svara på frågan.

Även om vi skulle kunna dra oss tillbaka på 26 dagar, eftersom det inte är mer än 50 man, vore det väldigt oseriöst att bara ta sina grejer och sticka, kan man tycka. Det borde planeras lite bättre än så. Som jag nämnde i utskottet är det lite som att riksdagen är gisslantagen i den här situationen, eftersom vi får detta ärende så sent på vårt bord. Skulle vi i dag avslå detta innebär det antingen ett väldigt snabbt tillbakadragande, vilket kanske inte är så seriöst från svensk sida, eller att det kommer att finnas svensk väpnad trupp i Afghanistan utan riksdagens mandat.

Borde inte dessa ärenden vara bättre planerade, så att vi kan diskutera detta? Det är inte seriöst från regeringens sida att förutsätta att riksdagen kommer att rösta ja till detta gång efter gång.

Anf. 5 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Tack, Björn Söder, för dessa frågor! Jag önskar att jag kunde svara på den första frågan: Hur länge ska Sverige vara aktivt i fråga om en militär insats i Afghanistan? Behoven tycks närmast oändliga. Vi kan konstatera att problemen ökade när den internationella insatsen totalt sett drogs ned för några år sedan. Därför ökar nu återigen den totala internationella insatsen i Afghanistan, om än inte till den storlek som den var i för några år sedan.

Den andra frågan handlade om avveckling. Jag tycker att det är en motiverad och viktig fråga. Man kan avveckla mycket snabbt om det skulle vara absolut nödvändigt, men då blir det naturligtvis inte någon jättebra avveckling.

Sedan gällde det tidsrymden för att förbereda ett sådant här beslut. Där har jag stor respekt för det Björn Söder säger. Detta ska naturligtvis hanteras på ett mycket seriöst sätt. Jag tycker att det finns en poäng i det Björn Söder säger om tidshorisonten. Det handlar om att kunna fatta detta beslut och inte bara stå inför något slags fullbordat faktum. Det tycker jag är någonting som vi kan titta på framöver. Samtidigt är tidsplanen för sådant här beroende av många andra faktorer i en lång kedja, så det är inte enbart vi själva som styr över sådana här tidsplaner.

Anf. 6 BJÖRN SÖDER (SD) replik:

Herr talman! Jag tackar Kenneth G Forslund för svaret. Det är glädjande att det finns en viss kritik också från regeringssidan i fråga om detta. Jag förstår givetvis att förutsättningarna kan ändras väldigt snabbt i dessa situationer. Det kan bli helt andra förutsättningar om man ska fortsätta att delta och så vidare.

Men vi borde i ett tidigt skede börja titta på detta – om det ska fortsätta eller om det ska göras ett tillbakadragande. Vi som parti kan rösta nej till detta och avstyrka propositionen, men om det skulle bli en realitet har vi en svår situation att hantera. Eftersom det är riksdagen som fattar det slutgiltiga beslutet om svensk väpnad trupp utomlands kan regeringen inte hela tiden förutsätta att det är regeringens förslag om förlängd insats som går igenom.

Men jag tackar ändå för det svaret.

När det gäller tidsperspektivet tycker jag att det inom socialdemokratin och regeringen borde finnas någon sorts planering för detta. Låt oss säga att situationen fortsätter, att den blir värre eller blir lika svår som nu. Det måste ändå finnas någon tanke. Ska Sverige fortsätta i flera decennier framöver, eller när tycker man att den bortre gränsen är passerad? Vi har tyckt att den har varit passerad sedan 2012, när vi tyckte att man skulle avveckla ISAF och inte skulle ställa upp på RSM. Jag tror att det var 2011 eller 2012 – jag får låta det vara osagt. Då tyckte vi att gränsen var passerad, men det måste finnas en bortre gräns även för Socialdemokraterna.

Anf. 7 KENNETH G FORSLUND (S) replik:

Herr talman! Först och främst är långsiktigheten viktig. Vi föreslår nu att vi ska besluta om ett fortsatt engagemang. Det är klart att det inte är ett förslag som bygger på att vi ser framför oss att vi inom kort kommer att avsluta detta. Det är delvis en förklaring till att den planering som Björn Söder efterfrågar saknas.

Det finns andra insatser där vi ser framför oss att vi inte kommer att kunna bedriva den verksamhet som vi nu bedriver. Det finns också en planering startad för hur sådana uppdrag ska fasas ut. Men vi går inte in i detta primärt för att avsluta det i detta skede. Man skulle önska att det gick att sätta en bock i kalendern då man skulle kunna säga att vi har ett tryggt, säkert och stabilt Afghanistan. Det är tyvärr en alltför komplicerad konflikt för att det ska gå att göra det. Därför går det inte att säga den exakta slutpunkten.

Sedan kan man komma fram till den slutsats som Sverigedemokraterna kom fram till för några år sedan: Nej, nu tycker vi att Sverige ska lämna Afghanistan. Det är en slutsats som Sverigedemokraterna har kommit fram till och som man kan komma fram till. Men vi socialdemokrater och, som det verkar, en ganska bred majoritet här i riksdagen delar inte den uppfattningen. Vi tror fortfarande att Sverige kan göra nytta och gör nytta i Afghanistan och att Sverige därför ska göra det.

Anf. 8 BEATRICE ASK (M):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag. Kenneth G Forslund har beskrivit det allvar och den vända som präglat beredningen av detta ärende. Vi moderater har kommit fram till att vi anser att det är rimligt och rätt att Sverige fortsätter att bidra till denna internationella insats.

Den svenska insatsen är begränsad, men den har betydelse. Den samlade internationella insatsen vet vi är viktig, och den är ganska stor. Vårt bidrag med rådgivare till Afghanistans säkerhetsstyrkor och i insatsstaber är betydelsefullt. Vi har en del kunskap som vi kan dela med oss av.

Läget i Afghanistan är spänt. Det är väldigt lätt när man står här i kamraren att bekymra sig över alla de svenska perspektiven på problemen med att bidra i internationella insatser. Låt mig ändå bara få säga någonting om verkligheten som vi kanske kan relatera till. Under de tre första kvartalen i år dödades 2 343 civila i självmordsattacker i Afghanistan. Det är fler dödade än i markstrider. IS är skyldigt till hälften av offren och taliberna till 40 procent, enligt FN-missionen Unama.

I oktober var våldsamheterna särskilt många. Minst 22 människor dog och ett fyrtiotal skadades på ett valmöte i Takhar inför parlamentsvalet. Hundratal människor dödades i valrelaterat våld, bland annat ett tiotal kandidater till parlamentet. Vi kan själva sätta oss in i situationen att tio av oss som kandiderar till Sveriges riksdag skulle dödas under en valkampanj.

Problemen i Afghanistan är många och komplexa, men framstegen måste bygga på den sköra struktur och det arbete som pågår för att ändå skapa ett parlament som fungerar och en demokrati värd namnet. Det är, såvitt jag begriper, bara så man bygger frihet och välfärd för människor.

Trots alla problem gick 3 miljoner väljare av ungefär 9 miljoner röstberättigade i Afghanistan till valurnorna. Man fick skjuta upp valet i några

provinser. Det var massor av problem. Alla vallokaler kunde inte vara öppna. Det finns hur mycket som helst att beskriva av detta. Det är skört, och det är därför som det internationella samfundet inte drar undan sitt engagemang.

Sverige kan bidra på ett litet sätt, och det gör vi. Jag tror att det är uppenbart att vi måste ha en viss uthållighet i detta. Med ett perspektiv på 40 års elände i Afghanistan vill jag gärna säga att jag personligen ibland har tappat både lusten, tålmodet och tron. Men om vi inte tror att det finns en väg framåt löser vi ju inga problem över huvud taget.

Vi har viss expertkunskap som vi kan bidra med, och det gör vi. Det svenska bidraget är ett femtiotal personer bland 16 000. Man kan inte säga att andra borde ta över. Det är 39 nationer som deltar i den här insatsen. Dessutom har vi allt det humanitära arbete som bedrivs, och en förutsättning för att alla de insatserna ska fungera är naturligtvis att de afghanska säkerhetsstyrkorna klarar av att i någon mån värna människors trygghet och säkerhet på gator och torg. Men det klarar de inte i dag utan stöd utifrån, och det är det som det här ärendet handlar om.

Finns det då problem för oss här i Sverige? Ja. Det finns flera problem. Det är dyrt. Det kostar att skicka personal och annat i internationella insatser. Men vår bedömning är att det är rimligt att på det sättet bidra. Det största problemet, om ni frågar mig, är att vi har begränsade personalresurser med den kompetens som efterfrågas. Vi har inte tillräckligt många bra officerare och experter inom det svenska försvaret utifrån alla behov. Men vi ser också att det som några kan bidra med i Afghanistaninsatsen och på andra håll ger tillbaka erfarenheter, kunskaper och annat som vi har nytta av. Vi gör alltså inte bara nytta där, utan det är också till nytta för oss själva. Det ligger i vårt egenintresse att göra det lilla som vi föreslås göra, och det tycker jag är rimligt.

I beredningen har diskussionen framför allt handlat om två saker. Det ena är nödvändigheten av att formulera mål för vad det är vi håller på med. Det håller jag med om. Det är klart att det är viktigt. Men jag har också viss respekt för att det är lite svårt att formulera något avgörande, konkret mål som dessutom ska kunna mätas när man har 50 personer bland 16 000. Det är den andra frågan som varit uppe.

Nato utvärderar återkommande de insatser som görs, vilket ger viss vägledning. Det är sällan jag berömmar den regering vi har haft, men jag tycker ändå att det har funnits en ansats att anstränga sig att försöka formulera tydligare mål och se på vilket sätt vi ska mäta framsteg och i vilken utsträckning vårt arbete gör nytta. Det tycker jag är bra, och det är ett arbete som måste fortsätta.

Avslutningsvis vill jag tala om något som flera har varit inne på, och det är att internationella insatser visserligen är krävande, men det är inte Sverige som land det är synd om eller som är det stora bidraget. Det är i stället de människor av kött och blod som ger av sin kunskap och sitt engagemang, som reser långt bort i världen och bidrar med rådgivning och insatser i miljöer som är väldigt spända, allvarliga och farliga.

Dessa människor är värda vår respekt. De är också värda att vi från riksdagen och Försvarmakten säkerställer att vi gör vad vi kan för att de ska ha de bästa förutsättningarna för att klara sin uppgift. Det ligger också, vilket Kenneth G Forslund nämnde, i det här beslutet. Vi kan gå upp med resurser om det skulle behövas av akuta skäl, och det är oerhört viktigt.

Jag tänker ofta på våra veteraner, och jag tänker ofta på dem som arbetar i internationell tjänst och i humanitära organisationer utomlands. De gör vi vad vi pratar om. De vågar ställa upp för någonting som är nästan omöjligt, och de gör skillnad. Detta ska vi i Sverige vara oerhörda glada och stolta över att vi har, och vi ska se till att de har de bästa förutsättningarna.

(Applåder)

Anf. 9 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Afghanistan är ett av världens fattigaste länder, dock inte på grund av att man saknar resurser och tillgångar utan på grund av långvariga konflikter och krig.

Sedan 70-talet har det afghanska folket drabbats hårt av just detta. I över 35 år har Sverige och den svenska befolkningen varit med och stöttat inte minst genom Svenska Afghanistankommittén, som fått resurser för att vara verksam i Afghanistan, för att ge unga utbildning – kvinnor såväl som män – och för att ge stöd till hälso- och sjukvård, rehabilitering av funktionsnedsatta och så vidare.

Sedan 2013 är Afghanistan det största mottagarlandet av svenskt bistånd. Sverige har långvariga relationer med Afghanistan. Sedan 30-talet har vi haft diplomatiska relationer. Vi finns i landet för att stödja det afghanska folket, för återuppbyggnad, för säkerhet och för långsiktigt stats- och fredsbyggande. Vi vet nämligen att utan säkerhet sker ingen utveckling. Krig och konflikter är ju det största hotet mot att nå Agenda 2030: att bryta fattigdom och skapa förutsättningar för människor att förverkliga drömmar.

Krig och konflikter driver människor på flykt, och Afghanistan är ett av de länder som flest människor har flytt ifrån – 2,7 miljoner utspridda i världen och 1,2 miljoner internflyktingar. Men enligt UNHCR har sedan talibanregeringen föll 5,7 miljoner afghaner återvänt till Afghanistan för att man ser möjligheter, naturligtvis tack vare vår närvaro och våra stora insatser inte bara från Sverige utan från många länder i världen.

Afghanistans säkerhetsläge är alltfjämt mycket allvarligt. Den afghanska regeringen ber omvärlden om stöd, och FN ger uppbackning. Sverige har varit på plats militärt sedan 2002. Sedan tre år har vi ändrat vårt bidrag, och vi gör det nu i form av rådgivning till säkerhetsstyrkorna. Sverige är, som tidigare framgått, ett av de 39 länder som samlas för att stötta den afghanska regeringen och de afghanska säkerhetsstyrkorna att verkligen kunna ta ansvar själva för det afghanska folkets säkerhet.

Vad gäller att säga ”lämna till andra”: Det är rätt många andra som finns där, och det är genom att vi delar på ansvaret och gör insatser tillsammans som vi klarar att finnas där. Det är inte *ett* lands eget ansvar, utan det är tillsammans som vi kan klara att bygga säkerhet.

Herr talman! När jag hör debatten här i kammaren tänker jag på ett afghanskt uttryck: Ni har klockor. Vi har tid.

Det handlar om långsiktighet, och det handlar om att kunna hålla i och hålla ut om vi ska kunna klara det åtagande vi gjort.

Jag har själv varit på plats och sett våra militära insatser men också civila insatser. Efter att ha mött till exempel afghanska kvinnor vet jag vilken betydelse de har. Jag minns också debatten om de kvinnor som kände att tack vare dessa insatser kunde de delta i val. Jag tänkte på det

vid valet i oktober – så försenat, men nu kunde det ändå genomföras. Vi hör uppgifter om 3 miljoner. Jag ser att den afghanska valkommissionen uppger 4 miljoner som gick till valurnorna. Det är väl så att det ser lite skakigt ut när det gäller statistiken, och vi har ännu inte sett det slutliga resultatet. Men det gick att genomföra ett val till parlamentet för första gången på åtta år.

Herr talman! Det är betydelsefullt med vår svenska närvaro, vårt bidrag till den breda insatsen, och det är viktigt att vi bidrar både militärt och med bistånd för att bygga och utveckla och ge hopp till människor som då vågar och vill återvända.

Men det är viktigt att vi är där också av andra skäl. Vi har haft en diskussion om mål; det har framgått av den tidigare debatten. Vi har haft det under lång tid när det gäller våra insatser, och vi som har följt frågorna under en tid kan se att vi nu tagit steg framåt när det gäller att förtydliga målen. Det går fortfarande att göra mer, men det är inte helt enkelt. Det tycker jag framgår av att det inte finns så många entydiga förslag som någon annan har framfört på tydliga mål för våra militära insatser och vår närvaro. Men det är klart att målen gäller både för bistånd och för militära insatser – mål som går att följa.

Jag vill också understryka det som sägs i betänkandet, nämligen att vår närvaro innebär ögon och öron som kan iaktta, se och rapportera om brott mot mänskligheten eller krigsbrott begås. Det är en viktig signal som vi följer upp och har skäl att följa.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag instämma i det tack som riktats till de svenska kvinnor och män som har gjort och kommer att göra insatser för att förverkliga de beslut vi fattar här i kammaren. Jag vill utsträcka det tacket till de familjer, de anhöriga, som också tar ett stort ansvar för att detta ska vara möjligt. Tack till er alla!

Med det yrkar jag bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Anf. 10 LARS ADAKTUSSON (KD):

Herr talman! För att bistå Afghanistans säkerhetsstyrkor med utbildning och rådgivning anser regeringen att Sveriges deltagande i Natoinsatsen Resolute Support Mission ska förlängas och vara kvar under 2019.

Förutom rådgivning och utbildning är syftet med den svenska insatsen att stärka säkerhetsstyrkornas möjlighet att möta de hot mot säkerheten som finns i landet.

Som framgått av debatten hittills är det inget tvivel om att säkerhetsituationen i Afghanistan är djupt oroande och att politiska motsättningar och väpnad konflikt sedan länge destabiliserar landet.

Under 2018 har den väpnade konflikten förvärrats. Under årets första sex månader krävdes enligt FN 5 000 civila dödsoffer. Samtidigt är antalet angrepp, attacker, mot civila internationella grupper och organisationer oroväckande många. Attacker mot samhällsfunktioner och civilpersoner genomfördes också i samband med parlamentsvalet för drygt en månad sedan, den 20 oktober.

Till detta ska läggas en allmän osäkerhet om hur stor del av landet som faktiskt kontrolleras av regeringen i Kabul. Talibaner, Islamiska staten och andra militanta islamistiska grupperingar genomför konstant terrorattacker på olika platser i olika delar av landet. Syftet är naturligtvis att sprida

skräck bland befolkningen och framställa centralregeringen i Kabul som svag.

Situationen är med andra ord djupt allvarlig. Så länge våldet inte ersätts av förhandlingar och försoning pekar det mesta tyvärr på att Afghanistan befolkning har långt kvar till en fredlig utveckling.

Mot denna bakgrund är det uppenbart att Afghanistan även i fortsättningen har behov av internationellt militärt stöd och hjälp när det gäller att hantera säkerhetsfrågorna.

Som regeringen påpekar i propositionen innebär den försämrade säkerhetssituationen stora påfrestningar för de afghanska försvars- och säkerhetsstyrkorna. Förmågan att hantera säkerheten är i dag ojämnt fördelad över landet.

Behovet av ett fortsatt svenskt militärt bidrag till Natos Resolute Support Mission är därför uppenbart. Att långsiktigt stödja Afghanistans regering i arbetet för stabilitet och säkerhet är angeläget. Det är riktigt i sak, och det är rimligt att vi från svensk sida gör vad vi kan för att bistå svårt utsatta medmänniskor.

Herr talman! Jag är övertygad om att vi i denna kammare är överens om att militärt våld inte är lösningen på världens konflikter. Samtidigt inser vi att det finns situationer där militära insatser krävs som en yttersta åtgärd för att förhindra allvarliga övergrepp och folkrättsbrott.

I Afghanistan och även i Irak, som vi ska debattera om en stund, handlar det om just den typen av handlingar. Talibaner, militant islamism i olika skepnader, hotar stabilitet och demokrati men också oskyldiga människors liv och framtid. Därför är de insatser som görs så viktiga – de skyddar civila från svårt lidande, och de bidrar till internationell fred och säkerhet.

Mot den bakgrunden, herr talman, är det relevant att fråga sig om Sverige i tillräcklig utsträckning bidrar i det här arbetet och om de insatser vi gör innebär att vi tar vår del av ansvaret.

Från Kristdemokraternas sida anser vi att Sverige borde göra mer, borde ta ett större ansvar i det arbete som handlar om att motverka hot mot internationell fred och säkerhet.

När, som regeringen mycket riktigt påpekar i propositionen, svensk personal inte deltar i stridande funktioner innebär det att andra länders militära personal får ta en större del av ansvaret.

Att, som också påpekas i propositionen, Sveriges bidrag är förhållandevis litet och att möjligheten att utvärdera det svenska bidragets effekt på den samlade säkerhetsutvecklingen är begränsad innebär också att andra länder tvingas göra mer. Det innebär inte att Sveriges insatser i Afghanistan, eller för den delen i Irak, på något sätt är betydelselösa. Låt oss vara tydliga med det. Jag tycker att det är glädjande att så många har påpekat från den här talarstolen tidigare att den svenska försvarsmaktens personal gör enastående insatser och är allmänt uppskattad för sin professionalitet och sitt kunnande.

Som svenskar har vi anledning att känna stolthet över alla de kvinnor och män i uniform som genom åren tagit på sig den stora och svåra uppgiften att försöka bygga säkerhet i Afghanistan, och det gäller också personalen i Irak. De behövs och gör skillnad. Men som nation borde Sverige kunna göra mer.

Prot. 2018/19:24
5 december

*Fortsatt svenskt
deltagande i Natos
utbildnings- och
rådgivningsinsats
Resolute Support
Mission i Afghanistan*

Liksom utskottets majoritet välkomnar Kristdemokraterna att folkrätten, inklusive mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt, är grunden för det svenska styrkebidraget till Afghanistan. Som parti framhåller vi också att det svenska militära bidraget är en del i Sveriges långsiktiga och breda engagemang för Afghanistan och det afghanska folket.

Att vi i den här debatten fokuserar på säkerhet och militära insatser får inte skymma det faktum att bistånd, humanitära insatser och demokrati-stöd – inte minst till det afghanska civilsamhället – är det som långsiktigt skapar förutsättningar för ett bättre liv och för fred i Afghanistan. De insatserna måste fortsätta.

Därmed yrkar jag bifall till förslaget från det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet.

Anf. 11 ANNICA HJERLING (MP):

Herr talman! Sedan talibanregimen störtades i slutet av 2001 har Sverige deltagit i ett omfattande internationellt engagemang i Afghanistan. Det överordnade syftet har varit att främja fred, stärka säkerhet och bistå med landets återuppbyggnad.

Vårt engagemang har innefattat militära, säkerhetskappande insatser. Vi har också en lång tradition av diplomatisk och politisk bilateral samverkan med det afghanska ledarskapet. Vi har även under lång tid varit verksamma i landet med utvecklingssamarbete för att bekämpa fattigdom och främja stabilitet och demokrati.

Herr talman! Vi måste självklart utvärdera de insatser som har gjorts hittills. Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet har i stor samsyn också tydliggjort vikten av regelbunden uppföljning av pågående insatser.

Vi har också lyft fram betydelsen av tydliga mål och måluppfyllnadsmetoder och att det svenska mervärdet i relation till andra länders insatser ska ges en framskjuten roll i analysen när vi går in i insatser. Här vill jag passa på att särskilt lyfta fram hur Sveriges feministiska utrikespolitik omsätts i konkret handling genom FN:s resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet, som genomförs som en grundläggande och integrerad del i RSM:s operationsplan i Afghanistan.

Herr talman! Det säger sig självt att en svår och komplex situation som i Afghanistan inte förändras i en handvändning, utan det krävs ett långsiktigt och strategiskt arbete. Ändå har det höjts röster för att Sverige ska lämna Afghanistan.

Som vi i det sammansatta utskottet skriver i betänkandet är antalet attacker mot internationella organisationer och biståndsorganisationer fortfarande högt. Bara under det första halvåret 2018 har den väpnade konflikten drabbat över 5 000 civila, varav nära 1 700 dödsoffer. Respekten för mänskliga rättigheter är mycket bristfällig, och kvinnor och flickor har en marginaliserad roll och utsätts för hot och våld.

Om inget land bistår när det är riktigt svårt, vad händer då? Ska vi lämna Afghanistan i ett läge där konflikten förvärras och säkerheten utgör det största hindret för landets utveckling? Ska vi lämna landet när vi ser att de humanitära aktörernas möjlighet att nå ut begränsas av säkerhetsläget och hot? Jag anser att det är en säkerhetspolitiskt problematisk hållning.

Herr talman! Det är viktigt att vi ser bidraget till RSM som en av flera delar i det svenska engagemanget för att bistå Afghanistan med att uppnå långsiktig stabilitet i landet. Sverige har ett långtgående utvecklingssamarbete med fokus på fredsbyggande, demokratiskt statsbyggande, ökad jämställdhet och en stärkt kapacitet och roll för civilsamhället när det gäller mänskliga rättigheter.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget till beslut.
(Applåder)

Anf. 12 JOAR FORSSELL (L):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till Liberalernas reservation och att rikta ett stort tack till och framföra vår respekt för våra svenska soldater och deras anhöriga, både de soldater som deltar i Afghanistan och de som deltar i andra delar av världen.

Jag vill också passa på att rikta ett tack till de afghaner som hjälper till och stöder insatsen och svenskarna på plats. Jag vill även rikta ett tack till de andra länder som deltar i insatsen och deras soldater. Det här är ett internationellt samarbete. Insatsen görs inte av enskilda länder, utan den gör vi tillsammans.

Vi har var och en som människor ett moraliskt ansvar att hjälpa andra människor varhelst i världen de befinner sig, framför allt när mänskliga rättigheter kränks.

Afghanistan är ett land som har sargats av krig i många år. Det är nu ett av världens fattigaste länder. Och det är enskilda individer som drabbas i den typen av situationer. Unga blir indragna i konflikter som de själva inte startat och dör i strider. Fattigdom och våld är en grogrund för extremism och terrorism. Barn får inte en trygg uppväxt och hindras från att gå i skolan.

Herr talman! När en flicka i Afghanistan förvägras skolgång eller när en pojke tvingas in i strid har vi i trygga Sverige ett moraliskt ansvar att hjälpa till.

Insatsen i Afghanistan bör förlängas. Situationen och utvecklingen är oroande. Att nu dra tillbaka vårt stöd vore inte något annat än förkastligt. Fred, mänskliga rättigheter och utveckling kräver inte bara bistånd, det kräver också militärt stöd. Att bara göra det ena vore faktiskt ganska oansvarigt.

Herr talman! Ledamoten Hjerling från Miljöpartiet talade om den feministiska utrikespolitiken. Vi ska inte gå in på en debatt om den nu, men låt oss konstatera att ofta är det mest feministiska man kan göra att sätta boots on the ground i andra länder och hjälpa till när mänskliga rättigheter kränks och när framför allt flickor utsätts. Det kan vara det mest feministiska man göra i den här världen.

Jag tror att om man ska göra en sådan här insats och ta den här typen av ansvar behövs det långsiktiga och utvärderbara mål, och det är vår huvudsakliga invändning. Därför vill jag återigen yrka bifall till Liberalernas reservation och till vår motion som följer med denna.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

§ 7 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak

Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande 2018/19:UFöU2
Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak
(prop. 2018/19:6)
föredrogs.

Anf. 13 BJÖRN SÖDER (SD):

Herr talman! Som jag sa i förra debatten i ärendet kring Afghanistan är vår grundläggande inställning att internationella insatser ska ske i FN:s regi, eftersom vi ser FN som det primära samarbetsorganet för att hantera konflikter och värna fred och säkerhet.

Jag sa också att det givetvis finns behov av att emellanåt frångå denna princip. Insatsen i Irak är ett sådant undantag. Insatsen i Irak sker efter inbjudan av Iraks regering och har ett folkrättsligt mandat. Kampen mot terrorsekten Islamiska staten har varit överordnad. Därför har vi stött denna insats från början och gör det även nu under vissa premisser.

Vårt lands stöd till Irak i kampen mot IS har varit mycket uppskattat, och relationerna mellan Sverige, KRG-regionen och peshmergan är mycket goda. De utbildningsinsatser som vårt land bidragit med har inneburit dels en ökad möjlighet för humanitärt stöd till civila i landet, dels en ökad möjlighet till självförsvar när terrorister har slagit till. Sverigedemokraterna är i grunden positiva till denna sorts arbete och menar att de svenskar som tjänstgjort i landet förtjänar ett stort tack för sin insats.

Insatsen har av flera skäl främst riktats till området kring KRG-regionens huvudstad Erbil och den kurdiska regionen snarare än till övriga Irak. KRG-regionen har märkt ut sig med en förhållandevis god demokratisk och ekonomisk utveckling samt som en av de främsta och mest effektiva krafterna i kampen mot Islamiska staten.

Kurderna har också uppskattat det svenska bidraget. När jag i maj förra året besökte Erbil var detta ett tydligt budskap till oss svenskar. Våra soldater har gjort och gör skillnad.

Den senaste tiden har Islamiska staten tryckts tillbaka. De kontrollerar inte längre något markområde i anslutning till KRG-regionen. Däremot har IS-celler slagit till i flera områden, varför vi menar att det fortfarande finns goda skäl till att bidra med utbildning till peshmergastyrkor i Irak.

Vi har även tvingats se ökade slitningar inom Irak, vilket är mycket oroväckande. Den irakiska regeringen har trots diplomatiska medlingsförsök från KRG-regionen valt att angripa och inta tidigare KRG-kontrollerade områden. I dessa anfall, som i stor utsträckning bestått av Iranstödda shiamiliser, har man använt sig av amerikanska stridsvagnar och materiel ämnad att bekämpa IS och andra terrorgrupper. Det är därmed tydligt att det är fullkomligt orimligt att Sverige ska bidra till att stötta en regering som använder sig av internationellt stöd för att slå mot den egna befolkningen.

Efter det senaste valet är det också tydligt att de två största partierna i landet är radikala shiamuslimska partier vars väpnade grenar gjort sig skyldiga till omfattande krigsbrott. Iraks styre har även mycket goda relationer till Iran, som fått ett allt större inflytande i landet.

Med tanke på de omständigheter som råder finns det ingen anledning att fortsätta i den riktning man i dagsläget slagit in på. Det svenska militära bidraget genom utbildningsinsatsen i Irak bör enligt vår mening enbart riktas till KRG-regionen under förutsättning att stödet används som det är tänkt och att KRG fortsätter att försöka lösa den nyuppkomna krisen med den irakiska regeringen genom diplomati.

Stödet ska vara ämnat att bekämpa Islamiska staten och säkra självförsvar i dag och framgent. De svenska militära utbildningsinsatserna ska inte gå till trupper som direkt eller indirekt kontrolleras av det irakiska styret i Bagdad. Givetvis är det så att denna insats sker efter en inbjudan från den irakiska regeringen, men vi har också rätten att själva välja vilka erbjudanden vi vill stå till förfogande med. Vill man inte ha det behöver vi heller inte delta.

Bidraget ska riktas till KRG-regionen under förutsättning att styret i KRG respekterar och skyddar minoriteter samt fortsätter arbetet med att bygga vidare på diplomatin.

Herr talman! När IS intog stora delar av Nineveslätten i norra Irak flydde de kurdiska styrkorna och den irakiska armen. Detta fick katastrofala följder för lokalbefolkningen, som huvudsakligen består av kristna och yazidier. Den kristna och yazidiska befolkningen lämnades åt sitt öde, vilket fick horribla konsekvenser som närmast kan liknas vid ett folkmord. FN:s råd för de mänskliga rättigheterna konstaterade också i en resolution i september 2014 att IS övergrepp kan utgöra brott mot mänskligheten och krigsbrott.

Händelserna under 2014 visar tydligt att den kristna och yazidiska befolkningen inte har haft några garantier om stöd från utomstående styrkor, även om de har fått ett viktigt stöd av de kurdiska peshmergastyrkorna under konfliktens gång.

Eftersom politiken i Irak är starkt etniskt betonad är det viktigt att alla befolkningsgrupper har möjlighet att få skydd från militära styrkor. Därför behöver koalitionen även stödja bygget av kristna och – i den takt sådana bildas – yazidiska självförsvarsgrupper. Kristna och yazidier är bland de svagaste minoriteterna i landet, och deras möjlighet till självförsvar är en förutsättning för skapandet av den autonoma provins som Iraks regering utlovat.

Herr talman! FN:s expert på minoritetsfrågor har betecknat utvecklingen för området som förödande och oåterkallelig. I kölvattnet av den irakiska militära offensiven våren 2015 har det även rapporterats om grova övergrepp mot den sunnitiska befolkningen. Kriget har skapat en på vissa platser mycket allvarlig humanitär situation, och i nuläget är 11 miljoner människor i behov av humanitärt stöd.

Samtidigt visar Ochas sammanställning att hjälporganisationer sammanlagt efterfrågar ungefär 3 miljarder kronor för att hantera situationen. Jämför detta med att de nyanlända kommer att kosta de svenska skattebetalarna mer än 60 miljarder kronor, enligt uppgifter från Statskontoret.

Vi anser att regeringen bör använda Sveriges begränsade resurser där de gör mest nytta och kraftigt öka stödet till humanitära insatser i krisens närområde.

Detta var också vad de kurdiska företrädarna efterlyste under mitt besök i KRG. Ministern med ansvar för utrikesrelationer, Falah Mustafa Bakir, var tydlig med detta efter en fråga om vad vi i Sverige kan bidra

med. Han sa, precis som vi i Sverigedemokraterna har sagt i årtal, att det är bättre att vi hjälper flyktingarna där nere än att de ska ta sig till Europa och slutligen Sverige, då det kostar mycket mer att hjälpa dem i Sverige med vår levnadsstandard. Vi kan hjälpa så många fler där nere, menade han.

Men jag kan, herr talman, konstatera att utskottet väljer att avstyrka vårt förslag om att öka de humanitära insatserna i konfliktområden. Detta beklagar jag givetvis.

Men det handlar inte bara om att öka de humanitära insatserna. För att utbildningsinsatsen ska kunna stödja styrkorna på ett ändamålsenligt sätt menar vi att man bör bredda den genom att regeringen utreder behovet av och möjligheterna till materiellt stöd. Det är viktigt att i sammanhanget betona att det inte handlar om krigsmateriel för strid utan om annat specialiserat materiellt stöd. Sådant stöd skulle kunna handla om kommunikations- och sjukvårdsutrustning, mobila internetanslutningar, datorer och så vidare.

Vid besöket i Erbil i maj förra året framkom just behovet av materiellt stöd. När vi var ute på fältet och tog del av hur de svenska soldaterna tränade de kurdiska peshmergaförbanden i bland annat sjukvård framkom bristen hos peshmerga på ordentlig sjukvårdsutrustning. De fick använda trasor och pinnar i stället för ordentliga förband. De tränade visserligen på att lägga tryckförband med västerländsk utrustning, men eftersom det är mest sannolikt att de inte har tillgång till det var det pinnar och trasor som användes.

Likaså framkom att många av dessa unga soldater fått köpa sina egna uniformer och stövlar eller kängor då det saknas resurser.

Jag hade hoppats att fler i utskottet med egna ögon och öron kunde vara på plats för att ta del av det behov som föreligger av just materiellt stöd, men tyvärr har utskottet valt att avslå även vårt förslag om detta.

Avslutningsvis, herr talman, finns mycket att göra när det gäller att hjälpa de minoriteter som bor på Nineveslätten att behålla sin identitet, att bidra till återbyggnaden efter Islamiska statens fruktansvärda härjning samt att stödja de självförsvarsstyrkor som ger befolkningen skydd och trygghet. Att återbyggnad av området nu sker är ytterst viktigt för att förebygga nya konflikter.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas reservation 2.
(Applåder)

Anf. 14 JOAR FORSSELL (L):

Herr talman! Jag besökte Hawler – eller Erbil, beroende på vilket språk man talar – för att delta som valobservatör vid omröstningen om självständighet. Jag fick chans att tala med en massa människor som hade deltagit i strider, både kurder och representanter för de olika andra minoriteter som finns i Irak.

Det de berättade för mig var ganska oroande. Det är inte bara så att Irak inte respekterar de olika minoriteternas – däribland kurdernas – rätt till självbestämmande och rätt att få bestämma över sin egen framtid. Det är också så att det gång på gång rapporteras om övergrepp från de irakiska styrkorna mot såväl kurder som andra minoriteter.

Självklart måste vi värna kurdernas rätt till självbestämmande. Självklart borde detta också gälla andra minoriteters rätt. Självklart borde vi se

till att kurderna, som har visat sig vara väldigt framgångsrika på det, har de resurser och det stöd som krävs för att bekämpa Daishs framfart, eller åtminstone de rester som fortfarande finns kvar.

När man genomför denna förändring finns en risk att man legitimerar de irakiska styrkorna i stället för att genom att vara närvarande i Kurdistan legitimera de kurdiska styrkorna. Jag och vi, herr talman, är inte tillfredsställda med de svar vi har fått och de garantier vi har fått för att det inte ska uppfattas av någon som att vi genom att legitimera irakiska styrkor också befläckas av och riskerar att i några människors ögon legitimera de övergrepp som begås av irakiska styrkor.

Herr talman! När jag och min vän var i Hawler för att bevaka valet gick det fredligt till. Vi blev insläppta överallt. Det såg ut att gå bra till. Men när resultatet kom och festen hade lagt sig började irakiska styrkor rycka fram för att de inte erkände deras rätt att bestämma över sin egen framtid.

Jag lyckades snabbt ta mig ur landet. Min vän, som är kurd från början, hade det svårare att ta sig ut. Hans familj var rädd. Då var de inte rädda för Daish, eller IS, som redan hade bekämpats av kurder och andra, utan de var rädda för de irakiska styrkorna.

Det är lite märkligt att göra de förändringar som föreslås och som riskerar att legitimera de irakiska styrkorna ytterligare när vi vet att dessa ibland sprider skräck hos sin egen befolkning och dessutom då och då, kanske till och med ganska ofta, begår övergrepp, bryter mot folkrätten eller mänskliga rättigheter och på olika sätt förnekar minoriteters rätt att själva bestämma över sin egen framtid och sina egna liv. Jag tycker att vi har ett ansvar för att se till att så inte blir fallet. Jag tycker att vi har ett ansvar för att vidta ytterligare åtgärder som leder till att minoriteter, också på Nineveslätten, får ökat skydd och känner större stöd även från oss.

Mot denna bakgrund vill jag yrka bifall till vår reservation 3, som handlar om just legitimeringen av de irakiska styrkornas övergrepp och risken för dessa.

Anf. 15 HANS WALLMARK (M):

Herr talman! Vi har nu att behandla fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak och därmed vårt bidrag till den internationella koalitionen mot IS/Daish. En majoritet av riksdagens partier är överens om detta. Därför yrkar jag bifall till förslaget från det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet, som jag har haft förmånen att sitta ordförande för.

För det första: Sveriges internationella insatser är ett viktigt bidrag för att stärka arbetet för fred och säkerhet.

För det andra: Genom att delta i dessa insatser stärker vi också vår egen säkerhet och bidrar till vårt säkerhetspolitiska inflytande genom att hör-samma önsknings om att delta i det internationella arbetet mot terror och extremism.

Samtidigt måste vi anlägga en helhetssyn på insatserna. Vad vi vill uppnå? Hur ser vi på långsiktigheten? Detta är frågor vi behöver analysera och få svar på vid varje beslut om nya eller förlängda insatser. Allt detta ska vi ingalunda ta enkelt eller lätt på. Vi behöver också fråga oss var, i vilken kontext och med vem som Sverige ska göra internationella insatser. För att skapa långsiktighet och hållbarhet behöver vi även bli bättre på samverkan mellan civila och militära delar.

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
militära utbildnings-
insatsen i Irak*

Herr talman! Utskottets förslag är att riksdagen medger att regeringen ställer en svensk väpnad styrka bestående av som högst 220 personer till förfogande i Irak till och med den 31 december 2019.

Irak har sedan civilisationens begynnelse varit en regional maktfaktor, om än inte i den statsform vi känner i dag. Som sådan har Irak sett sin beskärda del av konflikter genom århundradena. Också under stora delar av vår tid har Irak präglats av våld och död. Efter Saddam Husseins brutala styre fanns förhoppningar om fred och frihet. I stället kom invasion och inbördeskrig.

År 2006 förenades al-Qaidas irakiska gren och mindre sunniorganisationer i vad som kom att kallas Islamiska staten i Irak. Efter år av terrorattacker i Irak utropade IS/Daish sitt kalifat år 2014, eller man kanske ska säga så kallade kalifat. Snabba militära erövringar följdes av massavrättningar och massflykt. Framför världens ögon stod en ny kraft och en grymhet av sällan skådat slag. Det var ett barbari och en kedja av övergrepp och ohyggligheter.

I november i år uppgav FN-företrädare att IS/Daish bär ansvaret för fler än 200 massgravar i norra och västra Irak. Man tror att 12 000 människor kan ligga begravda i dessa. Det är offer för våld riktat mot oliktänkande, kurder, kristna, andra troende och muslimer som inte behagat IS/Daish.

Vittnesmålen från överlevare är ohyggliga. Ett av dessa är 2018 års Nobelpristagare Nadia Murad, som lyckades fly ur sin fångenskap. Men sex av hennes bröder och hennes mor mördades. Alltför många delar Nadias och hennes familjs ohyggliga öden.

Herr talman! I slutet av juni 2014 bad Irak FN om hjälp. Sverige anslöt sig i september 2014 till den globala koalitionen som på irakisk inbjudan genomför en militär utbildningsinsats. Detta utgör den folkrättsliga grunden. Till det här bidrar 79 andra, och hela koalitionen insats går ut på att bland annat utbilda och träna försvarsstyrkor i Irak och Syrien. Vi är där tillsammans.

I december förra året utropade den irakiska regeringen seger över IS/Daish. Men även om terrorns centrala organisation har åkt på ett rejält nederlag i termer av terräng, manskap och tunga vapensystem har den på intet sätt slagits ut. FN:s generalsekreterare gjorde i augusti 2018 uppskattningen att terroristnätverket för närvarande har ungefär 10 000 medlemmar i Irak. I slutet av oktober återtog IS/Daish Baghuz i östra Syrien och har därmed kommit över vapen och fordon. Irak skickade trupper då man fruktade att IS/Daish vill föra över återstående styrkor till västra Irak, där det ännu finns terrorfästen.

Eftersom nätverket fortfarande är verksamt i landet bedömer den globala koalitionen och Sveriges försvarsmakt att det finns ett fortsatt behov av militära åtgärder. Bedömningen är att IS/Daish förblir ett reellt hot mot Iraks stabilitet.

Givet det sammantagna säkerhetsläget i Irak och den fortfarande starka hotbilden mot den svenska styrkan finns risk för att den svenska personalen kan utsättas för väpnat våld. Precis som tidigare är därför fortlöpande hot- och riskbedömningar av största vikt. Dessa blir nu än viktigare i och med att den svenska insatsen utifrån de irakiska försvarsstyrkornas behov ska kunna verka vid koalitionen samtliga baser. Det ska tilläggas att insatsen ändrat sina arbetsuppgifter. Att regeringen löpande rapporterar till

riksdagen eller berörda utskott om säkerhetsläget för insatsen är därför av största vikt. Om den svenska truppinsatsen permanent behöver ökas behöver riksdagen fatta ett nytt beslut.

Herr talman! Det innebär ett betydande ansvar för oss att sända svenska kvinnor och män till fredsfrämjande uppdrag och krishanteringsinsatser utomlands. Det måste finnas angivna mål vars formuleringar kontinuerligt ses över för att säkerställa att de uppsatta målen är uppföljningsbara. Inför varje beslut om förlängning av den militära utbildningsinsatsen i Irak behöver den utvärderas utifrån en helhetsbedömning.

IS/Daish har raserat livet för en oerhört stor mängd människor. Behovet av fortsatt stöd till Irak, till människorna, till återbyggnaden av samhällen, till infrastruktur och till institutioner är mycket omfattande. Sverige ska och bör stödja vad gäller både bistånd och civil återuppbyggnad samt fortsätta att bidra i kampen mot den internationella terrorismen.

Herr talman! Jag vill också som ordförande i det sammansatta utskott som behandlat både detta ärende om Irak och det tidigare om Afghanistan vända mig direkt till Försvarsmakten och dess personal, som åker ut på farliga uppdrag: Tack för ert bidrag till internationell fred och säkerhet! Vi har stor respekt för alla er kvinnor och män som ytterst med det egna livet som insats agerar för vårt land, för nationens intressen och på uppdrag av oss valda ledamöter av riksdagen, som i dag ger klartecken till detta fortsatta deltagande från svensk sida.

(Applåder)

Anf. 16 KENNETH G FORSLUND (S):

Herr talman! Jag vill inledningsvis hänvisa till det jag sa i den föregående debatten om den svenska insatsen i Afghanistan när det gäller det allvar som råder när vi i eftermiddag beslutar, när vi nu debatterar och när vi tidigare förberedde beslutet.

Detta förslag om insatsen i Irak handlar om, som vi har hört i olika anföranden, att 70 personer ska delta i insatsen med möjlighet att sända ytterligare 150 personer om den svenska styrkan skulle behöva undsättas på något sätt. Vi kommer att agera, och vi agerar redan i dag, på en inbjudan från den irakiska regeringen som har sitt ursprung i en begäran från Iraks regering till FN 2014 om hjälp med att bekämpa Daish.

Den uppgift som vi arbetar med är att utbilda den irakiska militären, och det handlar om skydd och bevakning. Daish är i någon mån bekämpad geografiskt men absolut inte besegrad som organisation. Daish är fortfarande ett hot mot säkerheten i Irak i synnerhet. Målet att stå upp mot Daish kvarstår. Ett annat mål som är viktigt är att Irak långsiktigt självt ska kunna ta ansvar för säkerheten i sitt land. Då behöver de irakiska försvarsstyrkorna stärkas, inte minst kunskapsmässigt.

För svensk del är det ett viktigt mål att den svenska personalen ska arbeta i enlighet med FN:s resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet. Vi vill främja demokrati, sammanhållning och ett långsiktigt stabilt Irak. I Irak handlar det inte heller enbart om en militär insats, även om det är den som vi fattar beslut om i dag här i kammaren. Det handlar också om ett långsiktigt engagemang för Iraks utveckling, där också utvecklingsbistånd är en viktig komponent. Sverige har en femårig utvecklingsstrategi för Irak som vi jobbar med.

*Fortsatt svenskt
deltagande i den
militära utbildnings-
insatsen i Irak*

Herr talman! Avslutningsvis vill jag än en gång även i detta fall tacka den personal och de anhöriga som berörs av denna och andra internationella insatser. Med detta vill jag yrka bifall till förslaget i det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande.

(Applåder)

Anf. 17 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Sverige ingår tillsammans med 73 andra länder i den globala aktionen mot Daish. Sverige ingår i koalitionen kärngrupp. Daish – denna terror- och mördarsekt – har utvecklats i brist på säkerhet och som en följd av det förödande Irakkriget och den osäkerhet som har skapats i regionen. Daishs härjningar har slagit mot alla i området, alla som inte ställer sig bakom deras regim, deras uttorkningar eller deras maktanspråk. De har slagit mot först och främst muslimer, särskilt då shia. Men vi har sett hur Daish har försökt utplåna och begå folkmord på minoriteter som yazidier och kristna. Vi har så många vittnen som berättar om de ohyggligheter som följt i Daishs spår. Nobelpristagaren, som tidigare nämndes av Hans Wallmark, är bara en av de modiga kvinnor som har berättat. Detta bygger kunskap om vad som händer i spåren av etniska konflikter och i att bygga upp en kamp för en grupp mot andra grupper.

I alla länder som förtrycker minoriteter, som hetsar mot olikvärdande och som ställer etniska grupper mot varandra hotas fred och säkerhet. Vi har sett det så många gånger förr, och vi ser det naturligtvis också i Irak. Det drabbar först de etniska grupperna, minoriteterna och de olikvärdande, men i längden drabbar det hela befolkningen.

När Sverige deltar i Iraksinsatsen, eller i fajten mot Daish som det handlar om, handlar det om att vi vill medverka till att bygga Iraks säkerhet. Grunden folkrättsligt är att vi är inbjudna av Iraks regering. Det är också understött av FN och har därmed en folkrättslig grund. Vi är där för att försöka hindra nya militära konflikter. Svensk närvaro i utbildningsinsatsen är också en del i att även här bevaka, med öron och ögon, brott mot mänskligheten oavsett vem som begår dem.

När jag läser en del av reservationerna ser jag att vår inbjudan skulle handla om flera delar av Irak. Men, herr talman, det är inte så. Vi är inbjudna av Iraks regering för att stödja irakiska säkerhetsstyrkor, och peshmerga ingår i Iraks säkerhetsstyrkor. Vi har varit i Erbil, och vi kommer nu att förflyttas och ha möjlighet att finnas i andra områden och göra andra uppgifter. Men vi gör det hela tiden, och har gjort det hela tiden, för att säkra kampen mot Daish och för att säkra Iraks regerings förmåga att bygga säkerhet i hela landet. Om man bygger säkerhet i hela landet klarar man också många av de olika grupperingar som finns i Irak, och man klarar att leva upp till den konstitution som man faktiskt har enats om och som ska ge självstyre inte bara till KRG utan också till Nineveslätten och de kristna. Därför är det viktigt att vi fortsätter kampen för att säkra att Daish inte återtar territorium och att vi driver dem tillbaka, och helst inte till ett annat land, och att vi också lyckas ge befolkningen – de som lockas av dessa toner – ett annat hopp och en annan framtid.

Herr talman! Vi kan se att sedan vi har tryckt tillbaka Daish från territorier i Irak har runt 3,2 miljoner internflyktingar klarat att återvända till sina byar. Det bygger naturligtvis långsiktigt också en möjlighet för människor att återvända, att se hopp och att vara med och bygga upp.

Från Centerpartiets sida ser vi, precis som när det gällde Afghanistan, Responsibility to Protect som en viktig insats. Det handlar om att vara med och förebygga, vilket vi gör med vårt bistånd. Det handlar om att vara med och säkra i en konflikt. Men det handlar också om att vara med och återuppbygga. Det är också någonting som vi gör i Irak och vill göra, nämligen att skapa möjligheter för människor som återvänder att också kunna börja bygga ett nytt liv.

Herr talman! Jag vill återigen tacka alla de kvinnor och män och deras familjer och anhöriga som gör det möjligt för Sverige att bistå i kampen mot Daish och i kampen för att ge det irakiska folket möjligheter till fred och utveckling. Stort tack för era insatser och för att ni gör detta möjligt för oss.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Anf. 18 HANNA GUNNARSSON (V):

Herr talman! Irak är ett land vars moderna historia har kantats av diktatur, konflikt, krig och avsaknad av mänskliga rättigheter.

Bland de första demonstrationer som jag deltog i som politiskt aktiv var just de demonstrationer som hölls mot den amerikanska invasionen av Irak 2003. Vi vet alla hur det utvecklades. Rapporter om civila dödsoffer, ofattbart våld och tortyr nådde oss som fortsatte att demonstrera mot kriget.

Irak lider fortfarande av årtionden av krig, konflikter och avsaknad av mänskliga rättigheter. Framför allt drabbas minoriteter och utsatta grupper. Under de senaste åren har vi ofta nåtts av rapporter om hur Daish har tagit över stora områden, vilket självklart har drabbat civilbefolkningen hårt.

År 2014 mottog FN önskemål från Iraks regering om hjälp i kampen mot Daish. Önskemålet besvarades av FN:s säkerhetsråd, som uppmanade länder att hjälpa till med utbildningen av Iraks militär i syfte att kunna förebygga och motverka terroristhandlingar. Dessa FN-ledda insatser har därmed stöd i folkrätten. För Vänsterpartiet är just stödet i folkrätten och ledning av FN en förutsättning för att vi ska tillåta att Sverige deltar i denna typ av internationella insatser.

Riksdagen fattar årligen beslut om svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak, och Vänsterpartiet stöder denna insats. Vi yrkar därmed bifall till utskottets förslag. Vi ser att utbildningsinsatserna är en pusselbit för att hjälpa irakierna att bygga upp sitt land igen, skydda minoriteter och civila samt stärka de mänskliga rättigheterna. Vänsterpartiet menar att det är speciellt viktigt att Sverige har fokus på kvinnors rättigheter i enlighet med FN:s resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet.

Vänsterpartiet har ett särskilt yttrande i utskottet, där vi motsätter oss att Sverige kommer att bidra med en person till den Natoleda insatsen NATO Mission Iraq. Vänsterpartiet är kritiskt till att Sveriges försvar i allt större utsträckning integreras i Natos strukturer och med Natoländernas försvarsorganisationer.

Även om vi kan konstatera att Daish har besegrats och försvagats i Irak utgör de ett reellt hot mot Iraks stabilitet även framöver. Vänsterpartiet håller därför med om att behovet av insatser finns kvar, men vi menar samtidigt att insatsen i Irak bör avvecklas successivt. Målet är ett demokratiskt Irak med långsiktig stabilitet där mänskliga rättigheter efterlevs, där barn

och unga kan utbilda sig och se en trygg framtid, där kvinnor har rätt att bestämma över sina egna liv och där alla folkgrupper och minoriteter kan leva i trygghet, med rätt till sin egen kultur och språk och rätt att vara inkluderade och delaktiga i landets framtid. Sverige ska framöver aktivt stödja och hjälpa Irak med humanitärt bistånd inriktat på att stärka demokratin, rätten till utbildning och kvinnors rättigheter.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag också rikta ett stort tack till de svenskar som har deltagit och fortfarande deltar i insatsen i Irak. Det är en stor uppoffring både för er själva och för era familjer och närstående, och för detta har ni vår stora tacksamhet.

I detta anförande instämde Håkan Svenneling (V).

Anf. 19 LARS ADAKTUSSON (KD):

Herr talman! För att bidra till ökad förmåga hos Iraks försvarsstyrkor och motverka hotet från Islamiska staten har Sverige sedan 2015 deltagit med militär personal i den norra delen av Irak. Den svenska väpnade styrkan ingår i en utbildningsinsats och verkar, som vi har hört, inom ramen för den internationella koalitionen mot IS.

Efter att den internationella koalitionen under ledning av USA har slagit tillbaka IS militärt har detta terroristnätverk försvagats kraftigt. Ingen provins i Irak kontrolleras i dag av IS, och redan i december förra året utropade den irakiska regeringen seger över den militanta islamistgruppen. Detta är en utveckling som ska välkomnas, herr talman.

Samtidigt är det uppenbart att hotet från islamismen inte är borta. Den religiösa extremismen lever vidare i Irak, i nya former och på nya platser där omständigheterna så tillåter. Centralregeringen i Bagdad bedömer därför att de internationella insatserna för att stärka Iraks försvarsstyrkor behöver fortsätta, vilket för Sveriges del innebär att regeringen nu föreslår en förlängning av mandatet för det svenska styrkebidraget.

Fyra år har gått sedan Islamiska staten drog fram genom Irak och begick några av 2000-talets hittills värsta brott mot mänskligheten. Än i dag upptäcks massgravar där tusentals offer för denna terrorsekt skoningslöst dumpades under några augustiveckor 2014. Övergreppen – det folkmord – som detta handlar om skedde inte av en tillfällighet. Islamismen var på frammarsch, och tumskrubarna hade dragits åt redan tidigare för folkgrupper som kaldéer, syrianer, assyrier och yazidier. Det tillstånd av laglöshet som rådde i spåren av Irakkriget 2003 gjorde det möjligt för extrema grupper att utan risk attackera och förtrycka kristna och andra befolkningsgrupper.

Antalet övergrepp och mord på kristna från de här åren kan räknas i tusental. I Iraks näst största stad Mosul levde omkring hundra tusen kristna innan IS inledde sina härjningar. I dag är stadens historiska etnoreligiösa mosaik slagen i spillror. På grund av politiska motsättningar och på grund av instabilitet har kristna flyktingar inte kunnat återvända till Mosul. I närliggande städer och byar på Nineveslätten är situationen något ljusare: Efter att IS har slagits tillbaka har närmare hälften av befolkningen återvänt. Drygt en tredjedel av de bostäder och kyrkor som vandaliserats och förstörts har byggts upp.

Samtidigt är oron bland befolkningen mycket påtaglig. När jag i somras besökte Mosul och Ninevesläkten talade såväl återvändande internflyktingar som politiska företrädare och kyrkoledare om en djup känsla av svek. Minnet av hur kristna befolkningsgrupper 2014 avväpnades av kurdiska peshmerga och därefter lämnades åt sitt öde lever kvar. Besvikelsen över att både irakisk och kurdisk militär retirerade när IS gick till attack gör att säkerhetsgarantier nu krävs för att kristna ska våga och kunna vända tillbaka till sina historiska hembygder.

Herr talman! Bland befolkningen gror i dag förhoppningar om att framtida säkerhet i de här områdena ska kunna byggas med hjälp av FN-missioner och blå hjälmar. Samtidigt saknas såväl ekonomiska resurser som politisk vilja i omvärlden för den typen av insatser.

Det realistiska är i stället att via politiska påtryckningar få den irakiska regeringen att genomföra ett tidigare fattat beslut om politiskt självstyre för Ninevesläkten. Inom ramen för självstyre skulle kristna befolkningsgrupper och yazidier kunna bygga egna samhällsinstitutioner och skyddsstyrkor. Det skulle dessutom möjliggöra riktat internationellt stöd till utbildning, rättssäkerhet och offentlig service, vilket naturligtvis är en förutsättning för en positiv samhällsutveckling. Stöd för politiskt självstyre är just nu centralt.

Samtidigt är det uppenbart att långsiktiga lösningar och en trygg framtid för Iraks minoriteter inte går att bygga så länge islamismen förgiftar samhället. För att förändra attityder, motverka våldsbejakande extremism och förhindra etnoreligiös rensning krävs ett större internationellt ansvarsstagande. Mot den bakgrunden välkomnar Kristdemokraterna att Sverige, om än i liten utsträckning, deltar i den internationella koalitionen mot IS. Vi stöder förslaget om en förlängning av mandatet, samtidigt som vi understryker vikten av riktad humanitär hjälp och ökat ekonomiskt stöd till återuppbyggnaden. Utan en effektivare återuppbyggnad och utan fungerande säkerhetsarrangemang kommer de tusentals människor som flydde undan IS inte att återvända.

Med detta yrkar jag bifall till det sammansatta utskottets förslag.

Anf. 20 ANNICA HJERLING (MP):

Herr talman! Daishs territoriella kontroll över Irak är över. Men tyvärr är Iraks problem långt ifrån lösta i och med detta. Den militära kampen mot Daish har verkat enande på landets politiska grupper, men när striderna nu i stort sett är avslutade hotar i stället religiösa och politiska splittringar att uppstå.

Den syriska konflikten fortsätter alltjämt och bidrar till stor osäkerhet i grannländerna. Terrorangrepp och andra allvarliga säkerhetsproblem är fortfarande vanligt förekommande. Säkerhetsläget är kort sagt fortfarande mycket instabilt.

Det är i det ljuset Sveriges och andra länders bidrag till irakisk säkerhet bör ses. En negativ utveckling i landet får konsekvenser för säkerheten i regionen men även globalt.

Det är också viktigt att framhålla att det svenska väpnade bidraget till den militära utbildningsinsatsen utgör *en* del av Sveriges mycket omfattande stöd till Irak för att främja ett demokratiskt, sammanhållet och lång-

siktigt stabilt Irak. Sverige är en av världens största givare av icke öronmärkt stöd till FN-organ och internationella organisationer som bedriver humanitär verksamhet i Irak.

Herr talman! Den svenska militära utbildningsinsatsen syftar till att Irak ska kunna fortsätta att stå emot Daish och skapa förutsättningar för att landet långsiktigt ska kunna ansvara för sin säkerhet.

Om vi kan bidra till att öka Iraks stabilitet och förmåga att långsiktigt hantera sin egen säkerhet är mycket vunnet. Svensk militär besitter en hög kompetens såväl inom de militära aspekterna som inom mänskliga rättigheter och jämställdhet.

Sveriges feministiska utrikespolitik omsätts i konkret handling då FN:s resolution 1325 om kvinnor, fred och säkerhet prioriteras och genomförs som en del av koalitionens operationsplan i Irak.

Herr talman! I utskottets betänkande har vi understrukt vikten av att grogrunder till konflikter behöver hanteras för att terrorism ska kunna bekämpas på lång sikt. Nyckeln till ett demokratiskt och långsiktigt stabilt Irak är att alla grupper känner sig inkluderade och delaktiga i landets styre.

Utskottet har också i stor samsyn tydliggjort vikten av regelbunden uppföljning av pågående insatser och lyft fram betydelsen av tydliga mål och metoder för att se till att målen uppfylls.

Propositionen föreslår att Sverige fortsätter att ställa upp med en styrka om högst 70 personer för att förbättra säkerhetssituationen i Irak. Det svenska bidraget ska inte ha stridande uppgifter.

Det sammantagna säkerhetsläget i Irak gör att hotbilden fortfarande är hög mot den svenska styrkan, vilket innebär att vi behöver följa situationen på plats extra noga. Ifall en situation uppstår då våra trupper behöver lämna landet för att trygga sin säkerhet får en extra evakueringsstyrka om högst 150 personer tillföras.

Herr talman! Sverige är ett land som vill och kan ta ett internationellt ansvar. Det gör vi genom vår biståndspolitik och vår utrikespolitik. Vi gör det också genom att delta i den här typen av internationella insatser. Genom att utgöra en del i den mycket breda koalition av länder som stöttar Iraks regering bidrar vi till att bygga säkerhet tillsammans med andra. Att Sverige bidrar i den här typen av insatser är viktigt.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag.
(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

§ 8 Kommissionens arbetsprogram 2019

Utrikesutskottets utlåtande 2018/19:UU4
Kommissionens arbetsprogram 2019 (COM(2018)800)
föredrogs.

Anf. 21 LUDVIG ASPLING (SD):

Herr talman! Det vi upplever nu, fram till den 29 mars nästa år, kommer förhoppningsvis att gå till historien som peak EU. I och med Storbritanniens utträde kommer unionen aldrig att stå sig ekonomiskt lika stark,

den kommer aldrig att ha samma diplomatiska tyngd och den inre marknaden kommer aldrig att ha samma attraktionskraft för företag, investeringar och högkvalificerade arbetstagare.

Skälen till att det brittiska folket fattade det modiga beslutet att lämna unionen är lika många som välgrundade, och de ställer det dokument vi debatterar i dag i en synnerligen dålig dager. Kommissionens arbetsprogram innehåller nämligen inte en enda bokstav om att åtgärda alla de synnerligen allvarliga brister som unionen dras med och som har lett till Storbritanniens utträde.

Det är nämligen så att bakom den chimär av demokrati, frihet och värderingar som unionens företrädare gärna skyltar med finns en verklighet, och verkligheten är att både unionens förvaltning och flera av dess medlemsstater lider av mycket allvarliga problem med korruption, ett stort demokratiskt underskott och en blind tro på framtida expansion.

I Europeiska unionen är nämligen allt från yrkeslicenser och medborgarskap till upphandlingskontrakt, lagstiftning och till och med människor till salu till högstbjudande. Låt mig illustrera detta med ett par korta exempel.

Rumänien får varje år enorma mängder stöd ur EU:s så kallade strukturfonder. Bara under den senast rapporterade femårsperioden upptäcktes inte mindre än 5 700 fall av bedrägerier och andra avvikelser och oegentligheter mot dessa fonder enbart i detta land. Men eftersom Rumäniens rättsväsen fungerar milt sagt otillfredsställande väcktes åtal endast i en handfull fall.

Den låga ambitionsnivån i antikorrupsionsarbetet har sannolikt något att göra med det faktum att Rumänien leds av ett socialdemokratiskt parti vars ledare, Liviu Dragnea, personligen är misstänkt för att förskingrat ett par hundra miljoner kronor ur dessa strukturfonder.

Han har också pekats ut som ledaren för ett brottsyndikat av Rumäniens egen antikorrupsionspolis. Detta försatte naturligtvis den rumänska regeringen i en något prekär situation, vilket man löste genom att sparka chefen för antikorrupsionspolisen.

Som om detta inte vore nog hjälper unionen dessutom Dragnea att tysta sina kritiker. Rumäniens datainspektion hotar nämligen grävande journalister med hundratals miljoner kronor i böter om de skriver om hans fall – detta i enlighet med EU:s dataskyddsförordning.

Dryga böter är dock kanske det som oroar journalister som gräver i den europeiska korruptionen allra minst. Journalisten Ján Kuciak undersökte banden mellan Slovakien socialdemokratiska regering och organiserad brottslighet. Han hittades tidigare i år i sitt hem tillsammans med sin sambo, båda skjutna till döds.

Journalisten Daphne Caruana Galizia grävde i den omfattande maltesiska korruptionen och framför allt den socialdemokratiska regeringens storskaliga handel med europeiska medborgarskap. Hon sprängdes till döds av en bilbomb tidigare i år.

Den bulgariska programledaren Viktoria Marinova gav utrymme åt två journalister som grävde om förskingringar och bedrägerier inom EU:s strukturfonder. Kort efter hittades hon våldtagen och brutalt mördad i en park i Bukarest.

Denna lista skulle kunna göras längre, men jag tror att jag har fått fram min poäng.

Herr talman! Problemet är så omfattande att EU:s egen antikorrup-tionsmyndighet under 2017 upptäckte bedrägerier och krävde tillbaka pengar till ett värde som överstiger hela det svenska nettobidraget till unio-nen.

Att tvinga redan hårt tyngda svenska skattebetalare att finansiera den här cirkusen och att låta dessa länders regeringar stifta svensk lag är syn-nerligen olämpligt. Men inget av detta är tyvärr av minsta intresse för kom-missionen.

Herr talman! Den europeiska förvaltningstraditionen har också en mer direkt inverkan på Sverige. Nyligen rapporterade Sveriges Television att ett stort antal personer med köpta examensbevis arbetar inom den svenska sjukvården. Bara under 2016 utfärdade den svenska socialstyrelsen unge-fär 200 yrkeslicenser till sjuksköterskor och läkare som på papperet stude-rat i till exempel Rumänien. Att examensbevis är till salu i flera medlems-stater är ingen nyhet utan har varit känt under en längre tid, och det är naturligtvis fullständigt livsfarligt för europeiska patienter. Men återigen är det inte av något som helst intresse för kommissionen.

Herr talman! Även om ambitionen att göra unionen bättre och få den europeiska förvaltningen att fungera bättre lyser med sin frånvaro har am-bitionen att göra unionen större aldrig varit så levande. Serbien, Kosovo, Albanien, Montenegro och Makedonien är kandidatländer redan i dag, och Bosnien, med dess mycket exotiska konstitutionella modell som helt och hållet bygger på etnonationalism, kan komma att bli kandidatland redan nästa år. Samtidigt står Armenien, Georgien, Moldavien och Ukraina i EU:s så kallade väntrum.

Sammanlagt handlar det här om 10 länder vilkas 70 miljoner invånare ska in på den gemensamma arbetsmarknaden, och där riskerar man att tvingas konkurrera med låga löner och dåliga villkor.

Det handlar om ytterligare tio länder som dras med utbredd fattigdom med allt vad det innebär av stödligor, tiggeri och människohandel.

Det innebär ytterligare tio länder med stora problem med organiserad brottslighet, vilkas narkotika- och vapensmugglare står i startgroparna för att resa fritt över de gränser som snart inte finns. Det gäller ytterligare tio länder vilkas regeringar kommer att arbeta ihärdigt för att förstora och ut-nyttja den redan kraftigt överdimensionerade EU-budgeten.

Herr talman! De problem som skapades genom den östeuropeiska ut-vidgningen är troligtvis små jämfört med vad som väntar när Sverige inom en inte alltför avlägsen framtid gränsar direkt mot länder som Azerbajdz-jan eller Iran. Inget av detta verkar dock avskräcka kommissionen det allra minsta. Arbetsprogrammet stadgar att unionen ska bli större, kosta vad det kosta vill.

Mot den här dystra bilden kan man naturligtvis invända att länder som Ukraina är långt ifrån att uppfylla EU:s anslutningskrav, de så kallade Kö-penhamnskriterierna, och det är sant. På papperet är Ukraina långt ifrån att uppfylla Köpenhamnskriterierna, det stämmer. Men det är Grekland också, och det landet har varit medlemmar i snart 40 år. Att se mellan fing-rarna på systematiska brister hos potentiella kandidatländer är tyvärr regel snarare än undantag i dessa sammanhang.

Jag vill också naturligtvis understryka att Sverigedemokraterna inte vill dessa länder något illa. Vi vill såklart ha vänliga och nära relationer

med dem. Men att ingå i en politisk union är någonting helt annat. Det kommer inte att bli aktuellt från vår sida.

Herr talman! Mot bakgrund av hur illa den europeiska förvaltningen på sina håll fungerar har jag på sätt och vis förståelse för att EU:s trojka, rådet, parlamentet och kommissionen, inte precis är generösa med insyn i lagstiftningsprocessen. Om jag satt i en församling som kommissionen, vilken en gång har ertappats med att begära miljardmutor i utbyte mot lagstiftning, skulle jag kanske göra samma sak.

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har användandet av så kallade trilögmöten – alltså inofficiella, hemliga lagberedningar mellan kommissionen, rådet och parlamentet – ökat mycket kraftigt.

I de fall parterna inte kan komma överens finns i och för sig ett officiellt förlikningsförfarande som också är stadgat i lag, men eftersom förlikningsförfarandet kräver ett större mått av öppenhet väljer man i stället hemliga kommittéer och hemliga lagberedningar.

Anledningen till detta är mycket enkel. Europeiska unionens arbetsmodell bygger på att väljarna ska ha svårt att utkräva ansvar, vilket är omöjligt när vem som sagt vad i lagstiftningsberedningen är belagt med sekretess. Den grupp som däremot har allt att vinna på de hemliga lagberedningarna är de drygt 80 000 lobbyister som verkar i Bryssel – detta eftersom det är betydligt lättare att påverka politiker som vet att väljarna inte kommer att få insyn i beslutsgången.

Att komma till rätta med detta så kallade demokratiska underskott borde vara av högsta prioritet för varje demokratiskt sinnad person, dock inte för kommissionen.

I stället talas det i arbetsprogrammet om nya rättsakter för att detaljstyra europeiska företag, tvingande gemensamma skattebaser, ytterligare begränsningar av yttrandefriheten, en ny arbetsmarknadsmyndighet, ökad överstatlighet i utrikespolitiken med mera.

Resultatet av allt detta är som konstaterat att Storbritannien valde att lämna EU, och fler länder är säkerligen på väg. Jag hoppas att Sverige är ett av dessa länder. Som det fungerar i dag är EU bevisligen inte en stabil plattform för samarbete i Europa. Vi ser det därför som vår uppgift att rädda de delar av det europeiska samarbetet som fungerar, exempelvis den inre marknaden, genom att avveckla de delar av samarbetet som inte fungerar.

Sverigedemokraterna erbjuder därför en vision om ett långsiktigt hållbart, rättvist och mellanstatligt samarbete. Vi vill se en europeisk klubb utan enorma avgifter, utan villkor för frihandel, utan tvingande gemensamt asylsystem och definitivt utan en gemensam armé.

De första stegen mot ett sånt samarbete är vad som borde finnas i kommissionens arbetsprogram, om man hade haft vett att förstå sitt eget bästa.

Med detta vill jag yrka bifall till vår motivreservation.

(Applåder)

Anf. 22 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! EU står vid ett vägskäl. Antingen ser man till att klara av de utmaningar som man står inför genom att lyssna på medborgarna, eller också viker man undan för de allt fler högerextrema regeringarna i EU som nu går åt fel håll och där det demokratiska utrymmet krymper. Det finns tydliga demokratikriterier för att bli medlem i EU, men under den senaste

tiden har det blivit alltmer klart och tydligt att bara för att ett land har blivit en demokrati betyder det inte att landet alltid står upp för demokratiska rättigheter och värderingar.

Europa har aldrig varit så rikt och samtidigt så ojämnt. Ojämligheten mellan dem som har och dem som inte har breder ut sig såväl inom länder som mellan länder i Europa. EU:s svar på finanskrisen var ännu mer av den högerpolitik som skapade krisen. Banker räddades medan kostnaderna fick bäras av oss andra. Den växande ojämligheten har skapat en grogrund för de nationalisterna och rasisterna som nu vill inskränka demokratin och som med högerens hjälp tar makten i Europa genom en retorik och en politik som sparkar nedåt.

Samtidigt ser vi en utveckling inom EU som drar ifrån många av medborgarnas värderingar. Fler och fler EU-ledare ropar i högan sky om EU-armé, beskattningsrätt och mer federalism. Detta är en utveckling av EU som inte många av svenskarna delar och inte heller många av partierna i Sveriges riksdag. Ändå kör EU-eliten på med oförtruten kraft i en alltmer federalistisk riktning.

Ett sådant område är utrikespolitiken. Tanken med den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken är att EU:s röst i omvärlden ska bli starkare. Tyvärr ser vi att Europas röst många gånger har blivit svagare när länder inte vågar gå före och visa vägen. I utrikespolitiken måste man ibland vara modig och kalla en spade just för en spade. När man inte gör det vinner de som krymper demokratin och kränker mänskliga rättigheter alltmer makt.

Ett nyligt exempel är att EU inte klarade av att införa nya sanktioner mot Ryssland med anledningen av utvecklingen i östra Ukraina.

Vänsterpartiet motsätter sig en generell utveckling mot en ökad samordning av utrikespolitiken inom EU. Vi värnar Sveriges möjligheter att föra en självständig utrikespolitik och Sveriges möjligheter att självt avgöra när och med vilka andra länder vi vill samarbeta när det kommer till att möta våra stora internationella utmaningar. Vänsterpartiet anser att det är viktigt med effektiva beslutsprocesser men att det inte får ske på bekostnad av medlemsstaternas inflytande.

Därför, herr talman, vill jag yrka bifall till reservation nr 2.

Fler naturkatastrofer, torka och värmeböljor är att vänta. Klimatförändringarnas konsekvenser hotar både människor, djur och samhällen. Det behövs omfattande samhällsförändringar för att mildra konsekvenserna, och det är bråttom. Det finns en stark folkrörelse för en omställning till ett långsiktigt hållbart samhälle, men motståndarna, som tjänar pengar på dagens system, är mäktiga. Vänsterpartiet kan inte acceptera att fossilindustrin och dess lobbyister får avgöra vår framtid. Deras makt i EU måste brytas.

Det krävs ett mer ambitiöst samarbete i Europa för att komma till rätta med klimatförändringarna. Vänsterpartiet vill använda EU till att sätta betydligt högre klimatambitioner för utsläppsnivåer, energieffektivisering och krav på förnybar energi. Genom att ha högre klimatambitioner kan Sverige inspirera andra länder att leva upp till Parisavtalet och gå före inom klimatpolitiken.

Sedan hösten 2015, då antalet asylsökande i EU ökade kraftigt, har migrationspolitiken i EU och dess medlemsstater förändrats i en mycket restriktiv riktning. Kommissionen har börjat driva en politik som går ut på

att hindra migranter och flyktingar från att komma till Europa. Denna politik har framför allt byggt på ett stöd till den libyska kustbevakningen och avtal med afrikanska stater där bistånd, handel och investeringar villkoras med insatser för att stoppa människor på flykt. Det är en politik som bryter mot överenskomna principer om hur bistånd ska användas, som går emot andemeningen i asylrätten och som har resulterat i grova kränkningar av migranters mänskliga rättigheter. Politiken försämrar även möjligheterna att åstadkomma en hållbar utveckling i dessa länder och leder till ökad instabilitet. Vänsterpartiet är mycket kritiskt till den politik som kommissionen har bedrivit på detta område med EU:s medlemsstaters godkännande. Därför vill jag att kammaren noterar vårt särskilda yttrande nr 2.

Herr talman! Vi ser en oroande utveckling i Europa där demokrati, mänskliga rättigheter och kvinnors rättigheter ifrågasätts. Sexism, rasism och homofobi utgör kärnan i de högernationalistiska rörelser som finns i Europa.

Vänsterpartiet driver feminismen framåt i EU. Vi kräver ekonomisk rättvisa för kvinnor. Vi försvarar rätten till lagliga och säkra aborter, rätten till kvinnors sexuella och reproduktiva hälsa samt hbtq-rättigheter. Vi bekämpar alla former av könsbaserat våld. Vi står upp mot alla de högerkonservativa krafter som vill förminska våra liv. EU behöver fler feminister.

Det behövs också trygga anställningar med sjysta arbetsvillkor. Det är grunden för ett tryggt samhälle där vi människor kan försörja våra familjer och planera våra liv. Oavsett om vi är svenskar, polacker eller fransoser behöver vi alla ett arbete med skälig lön och trygga arbetsvillkor. I dag ser det inte ut så.

EU:s arbetsmarknadspolitik sätter företagens behov över arbetstagarernas rättigheter på arbetsmarknaden. Arbetstagare ställs mot varandra med den uppenbara risken att arbetares rättigheter pressas nedåt. Seriösa företag med goda anställningsvillkor kan konkurreras ut av företag som dumpar sociala villkor för att pressa priser. Ofta utnyttjas utländsk arbetskraft hänsynslöst. På detta sätt hotas jobb och arbetsvillkor.

Ofta får den utländska arbetskraften skulden för de dumpade villkoren, och rasismen sprider sig på våra arbetsplatser. Lösningen är att garantera att arbetskraft från alla länder, även de som tillfälligt arbetar här, har villkor och löner som är minst lika bra som inhemska arbetare.

Vänsterpartiet vill att EU skriver in i fördragen att sjysta arbetsvillkor och sociala rättigheter värderas minst lika högt som den fria rörligheten för tjänster och kapital, ett så kallat socialt protokoll. Ett socialt protokoll gör att respekt för kollektivavtal och lagar som skyddar arbetstagare blir ett villkor för arbetskraftens rörlighet, något som vore bra för jämlikheten i Europa.

EU har använts som ett instrument för att sprida idén om att politik bör styras av experter och byråkrater, som inte ska kunna påverkas av folkliga opinioner. Vänsterpartiet vill demokratisera EU genom att ge mindre makt till EU:s byråkrater, kommissionärer och domare och mer makt till oss i de nationella parlamenten. Vi vill begränsa lobbyisternas närvaro i EU. I ett folkstyrt Europa ska inte EU:s regler kunna påtvinga länder högerpolitik med nedskärningar i välfärden.

Sverige ska ha en självständig ekonomisk politik, och de länder som vill lämna euron ska kunna göra det. Det är vi medborgare, genom våra folkvalda, som ska styra politiken, inte EU-byråkrater.

Anf. 23 PYRY NIEMI (S):

Fru talman! Inledningsvis vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga reservationer.

EU har flyttat fram positionerna de senaste åren när det gäller till exempel handel, utrikespolitik, säkerhetspolitik och klimat samt EU som global aktör. I ljuset av brexitprocessen finns numera en starkare sammanhållning mellan EU-27-länderna, och det bådär gott inför framtiden efter brexitprocessen. Kommissionens arbetsprogram ger också en tydlig indikation att framtiden är EU:s, men det är ändå tid att göra klart och avsluta pågående processer för att gripa an framtidens utvecklingsmöjligheter.

Fru talman! Jag ska beröra några av dessa områden. Parisavtalet 2015 är ett historiskt åtagande, i praktiken för världens alla länder. När USA lämnade avtalet försvann en viktig aktör med stort ansvar för pågående och historiska växthusgasutsläpp. EU ska givetvis inte ta ansvar för USA:s agerande. Men i tider av extrema väderförhållanden, delvis grundade i människors eller staters slarviga och slentrianmässiga attityder visavi klimatet, har EU ändå ett både moraliskt och ekonomiskt ansvar att visa vägen, precis som inför och under Parisavtalets tillkomst.

De utvecklade länderna lovade 100 miljarder kronor till utvecklingsländerna för att främja klimatsmarta lösningar inom energi och övergång till fossilbränslefria alternativ. Satsningarna är dock långt ifrån genomförda, och givetvis blir det ett avbräck när ett av världens mest koldioxidutsläppande länder som USA drar sig ur avtalet.

Ett flertal andra mer progressiva nationer har emellertid visat ansvar, så det finns fortfarande ett visst hopp om att komma vidare. EU både kan och måste agera som det lär. Vi måste ned till 1,5-gradersmålet, och det redan i går.

Fru talman! Vi hoppas givetvis att konferensen i den polska staden Katowice, en av världens mest koleldade städer, ger positiva ringar på vattnet eller fossilbränslefri tändvätska i klimatdebatten. EU:s interna klimatdebatt måste också förstärkas och utvecklas.

Det finns fortfarande för många länder i EU som inte tar sitt klimatan-svar fullt ut, inte minst avseende uppvärmning av hushåll och drift av industri men också avseende transportsektorn. Här skulle exempelvis Norden kunna vara ett föredöme och ett gott pedagogiskt exempel på att grannländer kan samverka för att minska klimatutsläppen. EU har också indikerat att man gärna tittar på nordisk samverkan och forskning.

Fru talman! EU har en stor påverkan på världshandeln. EU är fortfarande världens största ekonomi. Det innebär att det finns stora möjligheter för EU i gemenskap att främja och skynda på ett nytt handelsklimat i världen som bygger på rättvisa, frihandel och hållbarhet.

CETA-avtalet är ett viktigt steg, men också övriga handelsavtal bör bygga på transparens och möjliggörande för utvecklingsländer att föra handel med EU utan att länderna riskerar utnyttjas och exploateras. Många av EU-länderna har tidigare varit stora koloniserare, och dessa historiska försyndelser förpliktar till än större åtaganden i nämnd riktning.

Frihandel är nödvändigt för globaliseringen, men det innebär också att villkoren bygger på ömsesidig respekt för respektive partner. I det här sammanhanget är det extra välkommet att EU och Afrika bildat en allians för hållbara investeringar och arbetstillfällen. EU:s grannskapspolitik är naturligtvis även viktig i detta avseende.

Fru talman! Det är bra att kommissionen tittar på möjligheter att göra beslutsprocessen i den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken mer effektiv. Givetvis bör även själva modellerna för beslutsfattande inkluderas i dessa analyser. Det handlar om enhällighet och kvalificerad majoritet. Men det är fortfarande för tidigt att dra några slutsatser, och det är högst rimligt att EU-kommissionen även tar med andra faktorer i en sådan analysprocess.

EU:s grannskapspolitik måste fortsätta att utvecklas. Visst har Juncker sagt att det behövs en paus. Men tajmningen är sådan med brexits inverkan och även vissa framgångar i bland annat Makedonien och delvis Serbien att samtalen och stängningarna av de olika kapitlen måste fortgå.

Det är givetvis inget självändamål att EU ska ha fler medlemsländer. Detta måste bygga på en ömsesidighet och respekt inför bland annat Köpenhamnskriterierna inklusive alla övriga kriterier som ska grunda association eller medlemskap. Vi ser dock faktiskt att många av de forna östländerna och Balkan som blivit medlemmar har upplevt välstandsökningar parat med att EU blivit en starkare aktör på den europeiska kontinenten, inte militärt men ekonomiskt och hållbart.

Fru talman! Slutligen vill jag säga några ord EU som en sammankopplad digital inre marknad. Möjligheterna är enorma för forskning, utbyggnad av mobilnät och fler digitala tjänster som underlättar företagande och ger privatpersoner fler möjligheter till smarta tjänster. Det kommer också att underlätta logistiken över gränserna samtidigt som det finns fler möjligheter att motverka fusk och brottslighet.

En sammankopplad digital inre marknad förutsätter också en respekt för integritet och ägandeskap eller åtkomst av digitalt material. Tydliga spelregler samt rättigheter och skyldigheter för leverantörer av digitala tjänster eftersträvas och kommer att kunna skapas tack vare en mer integrerad och sammankopplad inre marknad i EU.

(Applåder)

Anf. 24 HANS ROTHENBERG (M):

Fru talman! Bästa ledamöter! EU-samarbetet står inför ett händelserikt år. Den 30 mars väntas Storbritannien lämna EU. I slutet av maj hålls valet till Europaparlamentet. Under året väntas byte på ett antal ledarpositioner inom unionen. Under våren ska det också hållas diskussioner om EU:s framtida utveckling.

Framtidsfrågorna förutsätter ett EU-samarbete som fungerar i de gränsöverskridande utmaningar som möter dagens Europa. Här behöver samarbetet fortsätta att utvecklas och förbättras för att behålla sin legitimitet.

I sitt årliga arbetsprogram anger kommissionen de politiska prioriteringarna för det kommande året. I och med att det är val till Europaparlamentet i maj och att det här är sista året under den nuvarande kommissionens mandatperiod innehåller arbetsprogrammet denna gång färre nya initiativ. Därför är det fullt logiskt och även bra att kommissionen i sitt sista

arbetsprogram lägger fokus på att fullfölja sina åtaganden för mandatperioden, något som många regeringar skulle kunna dra lärdom av.

Det finns ett mervärde i att samarbeta på EU-nivå inom de områden där det sker och visa att EU gör skillnad i sakfrågor som är viktiga för medborgarna.

Fru talman! När det gäller sorgebarnet brexit är det mycket angeläget med ett ordnat utträde som skapar rättslig klarhet och förutsägbarhet. Den överenskommelse om ett utträdesavtal som man kom fram till vid Europeiska rådet för någon vecka sedan är ett steg i rätt riktning. Men det brittiska parlamentet och Europaparlamentet behöver godkänna avtalet innan det kan träda i kraft. Detta är det stora osäkerhetsmomentet, och det kvarstår. EU måste eftersträva så nära relationer som möjligt med Storbritannien i framtiden. EU:s fortsatta angreppssätt ska utgå från de principer som Europeiska rådet har lagt fram.

I dag diskuterar vi kommissionens arbetsprogram, som har omfattat en redogörelse för det övergripande arbetsprogrammet, ekonomiska och finansiella frågor, ökad användning av kvalificerad majoritet, genomförandet av Parisavtalet och EU som global aktör, men också demokrati, grundläggande rättigheter och rättsstatens principer. Såväl utanför EU som inom EU och dess medlemsländer är demokratin satt på provning. Det finns länder som går i fel riktning, och vi vill inte se detta sprida sig. Det finns fascistiska tendenser i Europa, och det är bara att hoppas att valet till Europaparlamentet i maj kommer att ge dessa domedagsprofetior en välbehövlig knäpp på näsan.

Fru talman! Jag skulle snarare vilja rikta in mig på att diskutera EU:s framtid. Vad skulle vi kunna skriva på en önskelista för den kommande kommissionens arbetsprogram?

Den nuvarande kommissionens tio övergripande prioriteringar innehåller bedömningar av vad kommissionen anser behöver göras för att nå ytterligare framsteg inom respektive områden. Av dessa tio områden finns det fyra som är väl värda att bygga vidare på. Det behövs en ny satsning på sysselsättning, tillväxt och investeringar. Det är nödvändigt för att vi ska ha råd att göra det vi vill tillsammans. Vi behöver också en sammankopplad digital inre marknad. Det behövs en balanserad och framåtsträvande handelspolitik som styr globaliseringen och inte blir en släpvagn till globaliseringen. Vi behöver också ha EU som en starkare global aktör.

När jag har sagt detta inser jag att det som Ludvig Aspling sa i sitt anförande var det precis motsatta. Men det här är viktiga punkter för en kommande kommission. God ekonomisk tillväxt ger redskap och möjligheter att åstadkomma förändring för det vi vill utveckla.

Vad finns det då för globala utmaningar som en växande befolkning i en värld där man lever allt längre står inför? Jag tror att det är sex utmaningar.

Den första handlar om området mat och livsmedelsförsörjning. Vi kommer att behöva en effektivare produktion till allt fler och en produktion som åstadkoms på en mindre yta. I detta sammanhang måste vi någon gång våga lyfta på locket och riva plåstret – det envisa motståndet mot GMO lägger en förlamande hand över det som kommer att vara framtida utmaningar.

Det andra området är hälsa. Bristsjukdomar och epidemier har ersatts av livsstilssjukdomar. Livsstilssjukdomar kommer att vara lättare att åtgärda än epidemier, eftersom det handlar om vår egen vilja. Men det måste också finnas möjligheter och förutsättningar för oss att ändra livsstilar och förhindra den här typen av efterverkningar.

Det tredje området är kommunikation. I en värld som ständigt är uppkopplad kommer det fortsatt att finnas behov av att flytta på sig rent fysiskt. Tillgänglighet och snabbhet är nyckelfaktorer. Platsens betydelse har minskat till förmån för ständig närvaro. Det här kommer att vara en av de viktiga uppgifter som EU står inför.

Det fjärde området är energi. Allt den moderna människan gör kräver och genererar energi. Energi måste vara tillgänglig, effektiv, ren och säker.

Då knyter vi an till det femte området, nämligen säkerhet. Allt vad vi gör, inklusive den tekniska utvecklingen, innebär prövningar när det gäller hur vi kan förhålla oss till varandra. Säkerhetsaspekten kommer alltid att vara viktig för vår framtid.

Men det absolut viktigaste är kunskap. Det är den viktigaste konkurrensfaktorn för att kunna göra våra ambitioner till verklighet. Kunskap och utbildning är ingredienserna för utveckling, tillväxt och därigenom fattigdomsbekämpning. Här behöver EU ta taktpinnen – för vår egen men också för världens skull.

Vi behöver också förbereda oss för nästa livsstilsrevolution. Den heter AI, artificiell intelligens. AI har i dag potential att förändra mer än internet baserat på redan befintlig teknik. Framtidens tillväxt bygger på att fånga upp den utvecklingen. Digitalisering och AI kommer att vara en helt nödvändig utveckling för Sverige, EU och världen för att vi ska klara av våra välfärdsåtaganden. Forskning för etiskt säker AI behöver startas redan nu. Det är en möjlighet och en nödvändighet. Detta måste nästa kommission ta fasta på.

Fru talman! EU har samlat en ökad vikt och ökade möjligheter att arbeta för fred, demokrati, mänskliga rättigheter, rättsstatens betydelse, hållbar utveckling, säkerhet och stabilitet. Alla länder inom unionen har ansvar för att själva preparera sig inför de framtida möjligheterna, men också ansvar för att gemensamt bidra till Europeiska unionens samlade styrka. EU är inte starkare än dess svagaste länkar. Därför bör EU verka för att i sin egen utveckling bidra till att stärka sina enskilda medlemsstater.

Med detta yrkar jag bifall till förslaget att riksdagen lägger utlåtandet om kommissionens arbetsprogram till handlingarna.

Anf. 25 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! När vi i dag debatterar EU-kommissionens arbetsprogram för 2019 sker det i en situation där Europasamarbetet är viktigare än på mycket länge. Arbetsprogrammet behandlar de politiska prioriteringarna för det kommande året, som präglas av att mandatperioden går mot sitt slut men också av att vi har val till Europaparlamentet som ska hållas i maj. Kommissionen lägger i sitt arbetsprogram fokus på att göra klart sitt arbete och avsluta pågående förhandlingar. Det gäller inte minst i fråga om Storbritanniens utträde ur unionen.

Från Kristdemokraternas sida delar vi den uppfattning som utskottets majoritet ger uttryck för när det gäller brexit. Vi understryker vikten av att utträdet sker på ett sätt som ger rättslig tydlighet och förutsägbarhet. Vi betonar att EU ska ha goda relationer till Storbritannien och nära samarbete även i framtiden.

Fru talman! Få europeiska ledare har under efterkrigstiden lyft fram nödvändigheten av goda relationer som den tyske kristdemokraten Konrad Adenauer. Efter att själv på nära håll ha sett nazismens ohyggliga fador var hans politiska övertygelse mycket tydlig. Utan samarbete och utan försök mellan länder förblir Europa en världsdel av konflikter och krig.

I april 1953 höll Konrad Adenauer ett anförande i New York. I talet bemötte han kritik som gick ut på att den då nybildade kol- och stålgemenskapen i praktiken skapade ett litet och begränsat Europa. Adenauer sa så här: Ett antal europeiska länder är under sovjetisk ockupation. De har inte makten att själva välja medlemskap. Men självklart ser vi på dessa länder som kommande medlemsländer.

År 1953, mitt under det kalla kriget, såg Adenauer potentialen i det europeiska samarbetet på båda sidor av järnridån. I dag lever vi i fred och säkerhet och i en europeisk gemenskap som nära nog har femfaldigats sedan Adenauers dagar. Bara sedan Sverige blev medlem i EU 1995 har över 100 miljoner människor som tidigare levde i kommunistdiktaturer integrerats i det samarbete som består av demokratier med mänskliga rättigheter, rättssäkerhet och fria val. Med detta har också ekonomierna i det före detta Östeuropa vuxit. De senaste åren har det skett snabbare än i övriga EU-länder. Förra året växte exempelvis Rumäniens ekonomi med 8,8 procent.

Framgången för det europeiska samarbetet till trots har vägen framåt aldrig varit spikrak. Stora utmaningar har kantat färden, och så är det även i dag. Sedan Europaparlamentsvalet 2014 har vi sett de största flyktingströmmarna sedan andra världskriget. Vi har upplevt en akut kris för den gemensamma valutan. Brexit har omkullkastat tron på orubblig sammanhållning, och allvarlig terrorism hotar Europas säkerhet. Därutöver har medlemsländer som Ungern, Polen och Rumänien ifrågasatt och skapat debatt om grundläggande värderingar om den konstitutionella demokratin är värd att bevara.

Det är mot den bakgrunden som vi nu måste föra debatten om EU:s framtid. Det är möjligt att Europavänner för tio år sedan hade sagt samma sak. Men min känsla är att framtidsdebatten är mer angelägen än på länge. Samtidigt är det uppenbart att utgångspunkten för debatten och vilka slutsatser som ska dras skiftar mellan partigrupper och Europas länder.

En majoritet av ledamöterna i Europaparlamentet tycks se framtidsdebatten som möjlighetens fönster för ökad centralisering av beslutsfattandet. Det innebär en större budget, införande av EU-skatt, sociala pelare, gemensam EU-armé och nya europeiska myndigheter. Mer maktöverföring till Bryssel lanseras som lösningen på de flesta av dagens samhällsutmaningar. Europavänlig är bara den som aldrig säger nej till ökad EU-makt och svällande EU-budget.

I andra änden av debatten finns de som är emot EU och firar triumfer genom politisk populism och tar varje tillfälle att försvaga Europasamarbetet. Inte sällan handlar det om partier till både höger och vänster. I den här kammaren förenas Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet i kravet på att Sverige ska lämna EU.

I debatten står Kristdemokraterna för en position som lyfter fram EU:s historiska betydelse och som ser vad som har krävts för att bygga stabilitet och säkerhet i vår del av världen. Vi ser också hur lite som behövs för att omintetgöra det som har uppnåtts. Europas öde är varje europeisk stats öde. Så formulerade sig Konrad Adenauer, och så ser Kristdemokraterna på Europasamarbetets framtid. Europa är fria och självständiga stater, och samtidigt en sammanhållen enhet.

Fru talman! Vägen framåt för Europa under 2019 och därefter är ett mer solidariskt och ett mer ansvarstagande samarbete. Det är ett samarbete som förmår att leverera effektiva lösningar på de gränsöverskridande problem som de flesta länder brottas med i dag. Parallellt med detta måste avståndet mellan medborgare och beslutsfattare minska och den parlamentariska och folkliga förankringen av EU-samarbetet stärkas.

Kristdemokraterna står för den uppfattningen. Vi ställer oss bakom det som sägs i betänkandet och övriga kommentarer till kommissionens förslag till arbetsprogram. Det handlar om ökad användning av kvalificerad majoritet, stärkt skydd för demokrati och rättsstatens principer, genomförandet av Parisavtalet och EU som global aktör.

Fru talman! Med detta yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet att lägga utlåtandet till handlingarna.

Anf. 26 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Jag begärde replik på Lars Adaktusson med anledning av att han verkar ha svårt att se skillnad på Vänsterpartiets och Sverigedemokraternas EU-politik. Jag tänkte därför berätta om skillnaderna.

För mig är det förvånande varje gång tidigare Europaparlamentariker på högerkanten upplever att de inte kan se skillnad på Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna utan ser till en enda sak. Det är kravet på EU-utträde. Jag tycker att det visar på en väldigt grund kunskap om skillnaderna mellan våra partiers EU-politik.

Vänsterpartiet är ett väldigt tydligt parti när det gäller att vi vill ha internationellt samarbete men att vi också vill värna Sveriges möjlighet att gå före och vara en tydlig röst för mänskliga rättigheter, fred och säkerhet och andra viktiga frågor runt om i världen.

Vi är för att man har mellanstatliga samarbeten. Men som vi vet är EU ett överstatligt samarbete där kommissionen till exempel är den enda som kan lägga fram förslag, och mycket styrs av EU-byråkrater som i hög utsträckning påverkas av lobbyister. Vi hörde här tidigare Sverigedemokraternas anförande. Det var en kavalkad av någonting helt annat än sådan politik som jag känner att jag står för.

Det är viktigt att i det här läget vara tydlig med att säga att det som Vänsterpartiet har tänkt att vi ska gå till val på i EU-valet – vilket våra medlemmar ännu inte har tagit ställning till och bestämt sig exakt för – är att vi i nuläget inte driver kravet på EU-utträde. Vi vill inte skapa kaos och ordning på det sätt vi nu ser med brexit.

Man måste komma ihåg en sak. Det är att man måste ha bättre regler för att kunna lämna EU. När Storbritannien fattar det demokratiska beslutet kan man inte hamna i den typ av kaossituation som man nu har gjort om artikel 50. Det måste vara lättare för länder som vill lämna euron att lämna euron om de så vill.

När man vill ha en ny agenda för Europa är problemet att man inte blir tydlig om vilket Europa man vill ha. Man hamnar i stället i att man säger ja till allt som EU-kommissionen föreslår.

Anf. 27 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Fru talman! Tack, Håkan Svenneling, för frågan!

Jag misstänker att jag gör dig besviken när jag säger att den jämförelse som jag gjorde mellan Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna är riktig, och jag står för den. Läser jag innantill i Vänsterpartiets partiprogram står det tydligt att ditt parti anser att Sverige ska lämna EU. Det är precis det som Sverigedemokraterna också anser.

Det är två partier i denna kammare, som jag sa, som har detta krav, detta önskemål eller denna ambition att Sverige ska lämna ett samarbete och en union som har gett oss fred och säkerhet i 70 år i Europa och som betyder mer för svensk välfärd och svenskt företagande än något annat internationellt samarbete.

70–80 procent av de svenska företagarna säger i dag att de är direkt beroende av EU-samarbetet. Ni driver frågan – ni har i alla fall enligt partiprogrammet denna uppfattning – att Sverige ska lämna EU. Jag måste säga som det är: Det är djupt beklagligt. Jag tycker också att det är ansvarslöst, för ett svenskt utträde ur EU skulle försätta Sverige i en mycket allvarlig situation. Det är fakta. Jag är ledsen, Håkan Svenneling, men jag står för det som jag sa i mitt anförande.

Anf. 28 HÅKAN SVENNELING (V) replik:

Fru talman! Det är väl inte särskilt oväntat att man står upp för det man tror på. Men jag tror att det är viktigt att vi i EU-politiken lyssnar på vad människor har sagt och vad folket har bestämt.

Vi har haft två folkomröstningar i Sverige som har varit tydligt relaterade till EU. Den ena gällde huruvida Sverige skulle gå med i EU 1994. Då ville svenska folket gå in i EU och valde detta. Vänsterpartiet respekterar detta folkomröstningsbeslut och anser att det bara är genom en folkomröstning där det finns ett stort folkligt stöd för att lämna EU som man ska göra det. Det ska inte göras i någon form av kaosordning eller så snabbt man bara kan.

Den andra folkomröstningen gällde EMU och hölls 2003. Där sa svenska folket tydligt nej till att gå med i eurosamarbetet. Det visade sig vara ett av de klokaste ekonomiska beslut som Sverige har fattat. Det fattades av folket och inte av några experter.

Därför blir det hela lite märkligt. Man kan som parti, till exempel Liberalerna, driva kravet på att man ska gå med i eurosamarbetet. Partierna har denna rätt att driva det man tycker och tror på oavsett vad folket har sagt. Man får dock komma ihåg att det måste ske genom folkomröstning och folkligt stöd när man ska göra ett annat ställningstagande.

Jag tror att den process som har varit kring brexit är olycklig för EU, för Sverige och för Storbritannien. Jag hade hoppats att det skulle vara mycket lättare för länder som ville lämna EU att göra det. Men brexit har visat dem att EU uppenbarligen kommer att vara hårdhudad mot länder som vill lämna unionen. Det gör att vi riskerar att hamna i en hård brexit eller ett avtalslöst tillstånd. Det är dåligt för Sverige, för Storbritannien och för Europa.

Därför hoppas jag att man på ett bättre och tydligare sätt kan skapa ordningar där länder kan lämna eurosamarbetet och EU om de så skulle vilja. Men det måste vara upp till folket att bestämma det – inte EU-byråkrater i Bryssel. Därför tycker jag att det behövs en tydligare EU-kritik än den kritik som många av de svenska borgerliga partierna visar.

Anf. 29 LARS ADAKTUSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag vet inte om Håkan Svenneling lyssnade på vad jag sa, men mitt anförande innehöll en hel del kritik mot EU. Det gällde till exempel den framtidsdebatt som nu pågår, där vi ser en förenkling av problematiken genom att man presenterar ökad centralisering av beslutsfattandet som lösningen på alla problem. Jag tror att det är en felaktig utveckling. Jag tror också att det är viktigt att vi som folkvalda politiker även vågar tala om de delar av EU som inte fungerar och som inte är bra.

Det är självklart att varje parti har rättighet att, och ska, driva de frågor som man står för. Men med detta följer också ett ansvarstagande. När Vänsterpartiet vill att Sverige ska lämna EU tar partiet på sig ett oerhört stort ansvar av skälet att det vore till allvarlig skada för vårt land. Det handlar både om företagande, om sysselsättning, om välfärd, om fred och om säkerhet. Det ska man vara medveten om, och här tycker Vänsterpartiet precis som Sverigedemokraterna att Sverige ska lämna unionen trots att det är belagt att fördelarna med det svenska medlemskapet är så stora.

Avslutningsvis: Självklart har vi haft folkomröstningar både om EU-medlemskapet och om en anslutning till eurosamarbetet. Men det som sker i dag, Håkan Svenneling, runt om i Europa och inte minst i Sverige är att stödet för EU ökar. Stödet för EU har aldrig varit större än i dag, och det är en positiv och glädjande utveckling.

Anf. 30 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Vi behandlar nu EU-kommissionens arbetsprogram för 2019. Det är där man anger vilka politiska prioriteringar som ska gälla för nästa år i EU-kommissionens arbete och i förlängningen för hela Europeiska unionen.

Det är viktigt att denna parlamentariska förankring finns, inte minst för att fördjupa demokratin och förståelsen för Europafrågorna. Det är viktigt att detta står högt på dagordningen i medlemsstaterna och att vi verkligen diskuterar och debatterar de olika vägval som vi står inför.

Kommissionen antog arbetsprogrammet för drygt en månad sedan. Man kan fundera lite på varför riksdagen ska komma in och debattera det här när det redan är antaget, men nu gör vi det i alla fall. Det är ändå en möjlighet för partierna att på ett övergripande plan föra fram vilken syn man har på det europeiska samarbetet.

Vårt Europa och vårt europeiska samarbete står inför stora utmaningar i dag. På något sätt gör vi ju alltid det, men om vi blickar ut över horisonten i dag ser vi att utmaningarna är väldigt stora på snart sagt alla centrala områden.

Det handlar om hur vi kan gå i bränschen för att rädda vårt klimat, vilket i förlängningen handlar om levnadsvillkoren och livsbetingelserna på vår planet. Det handlar om hur vi kan skapa en långsiktigt hållbar och värdig flyktingpolitik. Det handlar om hur vi kan stärka konkurrenskraften och

öka tillväxten – för vår levnadsstandard, för våra jobb och för vår välfärd i Europa.

Det handlar också om säkerheten. Vi vet att säkerhetsläget både österut och i Mellanöstern och Nordafrika kräver insatser civilt men i vissa fall också militärt. Vi behöver satsa mer på forskning och skapa goda möjligheter för innovation och skapande. Vi måste målmedvetet och resolut bekämpa den gränsöverskridande brottsligheten.

Jag kan räkna upp ytterligare en rad olika områden som är viktiga och där vi står inför stora utmaningar.

Samtidigt, fru talman, pågår nu Storbritanniens process för att lämna Europeiska unionen. Vi ser också hur främlingsfientliga partier fortsätter att flytta fram sina positioner, alltmedan två medlemsstater utvecklas i auktoritär riktning. De är just nu två, Ungern och Polen, men det kan bli fler.

Allt detta visar inte bara vilka stora utmaningar vi står inför utan också vad som i någon mening är slutsatsen av detta. Oavsett om vi betraktar helhetsbilden utifrån någon sorts makroperspektiv eller om vi tittar på dessa områden med utmaningar vart och ett för sig finns det enligt mitt och mitt partis sätt att se på det egentligen bara en rimlig, realistisk och logisk slutsats man kan dra, nämligen att vi behöver mer samarbete för att lösa dessa utmaningar – inte mindre samarbete.

Vi måste helt enkelt hantera de utmaningar vi står inför genom att fördjupa det ekonomiska samarbetet. I den globaliserade värld vi i dag lever, där ekonomier tvinnas samman och där utbytet på alla olika plan och olika sätt över gränser bara växer, kan lösningen aldrig vara att vända sig bort ifrån öppenhet och samarbete.

Fru talman! För Liberalernas del är Europa i stort behov av just det jag talar om, alltså ett fördjupat samarbete. Vi ser med oro på brexit. Vi ser med oro på den framvällande ultrahögern och populistiska gaphalsar som förnekar klimathotet, hejar på Putin och vill montera ned den liberala demokratin.

Vi såg under förra seklet vad auktoritära och totalitära ideologier leder till. De leder till skövling, massövergrepp, nackskott i mörka källare, Gulag, Treblinka och Babij Jar. Det var inte särskilt länge sedan. En del tycker att man inte ska älta sådant där. De tycker att det är jobbigt och att vi har gått vidare nu. Men det är inte så. Det var inte särskilt länge sedan. Min farfar föddes under första världskriget, och min pappa föddes under andra världskriget. Det var inte så länge sedan.

I slutet av maj nästa år äger val till Europaparlamentet rum. Det är ett väldigt viktigt val. Det handlar om det vägval som vår kontinent och EU-samarbetet står inför. Det handlar om huruvida vi ska lösa våra utmaningar och problem gemensamt och konstruktivt eller vända varandra ryggen och montera ned den liberala demokrati som mödosamt har byggts upp under årtionden.

Fru talman! Som liberal vet jag vilken väg jag väljer, och jag hoppas innerligt att vår kontinent inte ännu en gång ska dras baklänges in i elände och mörker.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 10.)

Skatteutskottets betänkande 2018/19:SkU5

Ytterligare ändringar vad gäller automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton och några andra skattefrågor (prop. 2018/19:9) föredrogs.

Tredje vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 10.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 11.42 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

UFöU1 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan

Punkt 1 (Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan)

1. utskottet

2. res. 1 (SD, V)

Votering:

237 för utskottet

86 för res. 1

26 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 63 M, 29 C, 20 KD, 18 L, 14 MP

För res. 1: 61 SD, 25 V

Frånvarande: 7 S, 7 M, 1 SD, 2 C, 3 V, 2 KD, 2 L, 2 MP

Marléne Lund Kopparklint (M) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 2 (Mål och utvärdering)

1. utskottet

2. res. 2 (V)

3. res. 3 (L)

Förberedande votering:

28 för res. 2

17 för res. 3

279 avstod

25 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Jonas Eriksson (MP) anmälde att han avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

280 för utskottet

26 för res. 2

18 avstod

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 63 M, 61 SD, 29 C, 20 KD, 14 MP

För res. 2: 1 M, 25 V

Avstod: 18 L

Frånvarande: 7 S, 6 M, 1 SD, 2 C, 3 V, 2 KD, 2 L, 2 MP

UFöU2 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak

Punkt 3 (Övriga frågor)

1. utskottet

2. res. 2 (SD)

3. res. 3 (L)

Förberedande votering:

61 för res. 2

18 för res. 3

245 avstod

25 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Huvudvotering:

245 för utskottet

61 för res. 2

18 avstod

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 64 M, 29 C, 25 V, 20 KD, 14 MP

För res. 2: 61 SD

Avstod: 18 L

Frånvarande: 7 S, 6 M, 1 SD, 2 C, 3 V, 2 KD, 2 L, 2 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU4 Kommissionens arbetsprogram 2019

Punkt 6 (EU som global aktör)

Utskottets förslag till beslut med godkännande av

1. utskottets motivering
2. motiveringen i res. 1 (SD)
3. motiveringen i res. 2 (V)

Förberedande votering:

61 för res. 1

25 för res. 2

238 avstod

25 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

238 för utskottet

61 för res. 1

25 avstod

25 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag till beslut med godkännande av utskottets motivering.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 93 S, 64 M, 29 C, 20 KD, 18 L, 14 MP

För res. 1: 61 SD

Avstod: 25 V

Frånvarande: 7 S, 6 M, 1 SD, 2 C, 3 V, 2 KD, 2 L, 2 MP

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

SKU5 Ytterligare ändringar vad gäller automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton och några andra skattefrågor

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 11 Anmälan och omedelbar hänvisning av motioner till utskott

Kammaren biföll talmannens förslag att nedanstående motioner avlämnade under den allmänna motionstiden omedelbart skulle hänvisas till utskott enligt följande:

2018/19:1119 av Mikael Eskilander m.fl. (SD) till civilutskottet

2018/19:1375 av Markus Wiechel m.fl. (SD) till finansutskottet

2018/19:2738 av Annica Hjerling m.fl. (MP) till finansutskottet

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2018/19:23 Riksrevisionens rapport om Trafikverkets stöd till forskning och innovation

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 8 anf. 22 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 11.42 och
av talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Utökning av antalet suppleanter.....	1
§ 3 Val av extra suppleanter	1
§ 4 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 5 Motioner för omedelbar hänvisning.....	2
§ 6 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan	2
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande	
2018/19:UFöU1	2
Anf. 1 BJÖRN SÖDER (SD)	2
Anf. 2 YASMINE POSIO (V).....	4
Anf. 3 KENNETH G FORSLUND (S)	5
Anf. 4 BJÖRN SÖDER (SD) replik	7
Anf. 5 KENNETH G FORSLUND (S) replik	8
Anf. 6 BJÖRN SÖDER (SD) replik	8
Anf. 7 KENNETH G FORSLUND (S) replik	9
Anf. 8 BEATRICE ASK (M)	9
Anf. 9 KERSTIN LUNDGREN (C).....	11
Anf. 10 LARS ADAKTUSSON (KD)	12
Anf. 11 ANNICA HJERLING (MP).....	14
Anf. 12 JOAR FORSSELL (L)	15
(Beslut fattades under § 10.).....	15
§ 7 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak.....	16
Sammansatta utrikes- och försvarsutskottets betänkande	
2018/19:UFöU2	16
Anf. 13 BJÖRN SÖDER (SD)	16
Anf. 14 JOAR FORSSELL (L)	18
Anf. 15 HANS WALLMARK (M)	19
Anf. 16 KENNETH G FORSLUND (S)	21
Anf. 17 KERSTIN LUNDGREN (C).....	22
Anf. 18 HANNA GUNNARSSON (V).....	23
Anf. 19 LARS ADAKTUSSON (KD)	24
Anf. 20 ANNICA HJERLING (MP).....	25
(Beslut fattades under § 10.).....	26
§ 8 Kommissionens arbetsprogram 2019.....	26
Utrikesutskottets utlåtande 2018/19:UU4.....	26
Anf. 21 LUDVIG ASPLING (SD).....	26
Anf. 22 HÅKAN SVENNELING (V).....	29
Anf. 23 PYRY NIEMI (S).....	32
Anf. 24 HANS ROTHENBERG (M)	33
Anf. 25 LARS ADAKTUSSON (KD)	35
Anf. 26 HÅKAN SVENNELING (V) replik	37
Anf. 27 LARS ADAKTUSSON (KD) replik	38
Anf. 28 HÅKAN SVENNELING (V) replik	38
Anf. 29 LARS ADAKTUSSON (KD) replik	39
Anf. 30 FREDRIK MALM (L)	39

(Beslut fattades under § 10.)	40
§ 9 Ytterligare ändringar vad gäller automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton och några andra skattefrågor	41
Skatteutskottets betänkande 2018/19:SkU5	41
(Beslut fattades under § 10.)	41
Ajournering.....	41
Återupptaget sammanträde.....	41
§ 10 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	41
UFöU1 Fortsatt svenskt deltagande i Natos utbildnings- och rådgivningsinsats Resolute Support Mission i Afghanistan	41
UFöU2 Fortsatt svenskt deltagande i den militära utbildningsinsatsen i Irak	42
UU4 Kommissionens arbetsprogram 2019	43
SkU5 Ytterligare ändringar vad gäller automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton och några andra skattefrågor.....	43
§ 11 Anmälan och omedelbar hänvisning av motioner till utskott	43
§ 12 Bordläggning.....	43
§ 13 Kammaren åtskildes kl. 16.07.	44